

Research Paper

Identifying and presenting the model of Effective factors the training of entrepreneurial teachers in Iran (a mixed study)

Reza Saie Mehraban¹, Asad Hejazi^{2*}, Seyyed Rasoul Hosseini³, Mohammad Azizi⁴

1. PhD candidate Entrepreneurship, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran.

2. Associated Professor, Department of Educational Management, Shahid Chamran Campus, Farhangian University, Tehran, Iran.

3. Associate Professor, Department of Educational Management, Shahid Chamran Campus, Farhangian University, Tehran, Iran.

4. Associated Professor, Department of Entrepreneurship Development, University of Tehran, Tehran, Iran.

Received: 2021/7/16

Accepted: 2022/9/26

PP: 223-245

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/jedu.2023.30181.6164

Keywords:

Entrepreneurship Teacher Training, Curriculum, Competency of Instructors, Input Competence.

Abstract

Introduction: The purpose of this research was to identify and present the model of effective factors the training of entrepreneurial teachers in Iran.

Research methodology: The implementation method of this mixed project is exploratory, which qualitatively and quantitatively investigates and identifies the effective dimensions and components of entrepreneurial teacher training in Iran. The statistical sample of the qualitative part of the research was 20 managers, professors, and experts in teacher training, educational sciences, and entrepreneurship, from whom semi-structured interview data was collected and continued until theoretical saturation was reached; A small part of 149 people were managers and professors of teacher training and entrepreneurship in universities who were selected by random cluster method to collect information related to the research questionnaire. The research tool included a researcher-made questionnaire derived from the codes obtained from the interview. Cronbach's alpha coefficient and combined reliability of all research variables were above 0.7, which indicated the reliability of the questionnaire. To analyze the data of this research in the qualitative part by coding (open, axial and selective coding) MAXQDA software was used and in the quantitative part by structural equations smart pls software was used.

Findings: The findings of the research showed that the dimensions and components of the factors affecting the training of the entrepreneur teacher included the curriculum, the competence of the teachers and the input competence. Cronbach's alpha coefficient was 0.7, composite reliability was 0.7, and AVE was 0.5, so reliability and convergent validity were confirmed. Divergent validity was also confirmed based on the method of Fornell and Larcker and the HTMT criterion. The T values were greater than 1.96, so the research hypotheses were confirmed at the confidence level of 0.95. R2 and Q2 measures were obtained for moderate and strong dependent variables, and F2 measure was obtained for strong dependent variables. The value of 0.711 for GOF also indicated the appropriate fit of the model.

Conclusion: By implementing the obtained model, education practitioners can combine management and leadership, rules and regulations, curricula and their delivery methods, human resources of the education system, interaction with industry and services.

Citation Saie Mehraban Reza, Hejazi Asad, Hosseini Seyyed Rasoul, Azizi Mohammad. (2023). Identifying and presenting the model of Effective factors the training of entrepreneurial teachers in Iran (a mixed study). Journal of New Approaches in Educational Administration; 14(1):223-245

Corresponding author: Asad Hejazi

Address: Department of Educational Management, Shahid Chamran Campus, Farhangian University, Tehran, Iran.

Email: azer1383@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction:

Entrepreneurial teachers are the missing link of the entrepreneurial teacher training system to mix management and leadership, rules and regulations, curricula and methods of presentation, as well as human resources of the educational system, interaction with industry and services, etc., teachers' performance. Entrepreneurship has positive economic, cultural, social and individual effects in society. The purpose of presenting this research is to reach the effective factors on the training of entrepreneurship teachers in Iran.

Method:

The method of carrying out this mixed research is exploratory which qualitatively and quantitatively investigates and identifies the effective dimensions and components of entrepreneurship teacher training in Iran. The method of carrying out this mixed research is exploratory which qualitatively and quantitatively investigates and identifies the effective dimensions and components of entrepreneurship teacher training in Iran. In this research, first, by using the library method, information was collected through reading books, articles, publications, internet sources and databases, and after selecting the sources, it was prepared to scan and translate the desired texts. The result of this section was to specify the dimensions, components and primary indicators of entrepreneurship teacher training and the influencing factors based on theoretical and research bases. After library method, field method including semi-structured interview was used. The statistical population of the qualitative section was 20 managers, professors and experts in teacher training and educational sciences and entrepreneurship in a non-random purposeful way and Using the principle of saturation, they were selected from the Faculty of Entrepreneurship of Tehran University, Farhangian University, Shahid Rajaei University, Ministry of Labor and Ministry of Education. Then the data related to the semi-structured interview was collected from them. For preliminary investigation, interview questions were used, which were based on the topic, model, and objectives of the research. In addition to the main questions, the researcher asked other sub-questions next to each question to understand the experiences of the participants during the interview. To ensure the validity of the tool in the qualitative part of the research, the valuable opinions of professors and experts familiar with this field and academic experts were used. The final quality instrument was also calculated using the reliability percentage formula (81.3 percent) and the reliability between two coders (84.2 percent). In the analysis of qualitative data, the main axis of the theory is derived from the data, which was used with

open coding, axial coding and selective coding and MAXQDA software. The quantitative part also included 149 managers and professors of teacher training and entrepreneurship in Farhangian and Shahid Rajaei universities, the Ministry of Cooperation, Labor and Social Welfare and the Ministry of Education, and proportional stratified sampling was used to select the samples. This sampling is used in order to be selected in proportion to the population in the sample and they were selected in each class by a simple random method available to collect information related to the research questionnaires. In order to collect the data required for the research and to determine their validity in the quantitative part, a researcher-made questionnaire based on the codes obtained from the interview was prepared. Also, in order to determine the validity of the questionnaire, from face validity (by several members of the sample and some academic experts), content validity (with the help of CVR and CVI forms and with the help of ten experts including interviewees, academic experts, some subjects. The content of the questionnaire was used in terms of additional questions or modification of questions (and structure) by two types of convergent and divergent validity with the help of Smart-PLS software. Also, the reliability of the quantitative tool was calculated through Cronbach's alpha coefficient and composite reliability. And in the analysis of the quantitative part, descriptive statistics were used to analyze demographic questions and inferential statistics in the form of structural equations were used to answer the research questions, using tests such as predictive correlation, confirmatory factor analysis using smart PLS software. . Finally, to identify 328 open codes, 12 central codes (curriculum goals, audience, curriculum organization, general content, specialized content, learning activities, educational design, personality characteristics of the audience, entrepreneurial (soft) skills of the audience, entrepreneurial spirit of teachers, teacher skills teachers, specialized skills of teachers) and 3 selection codes (curriculum, entry competence and competence of teachers).

Findings:

Data analysis and conclusions from the The findings of this research showed; The dimensions and components of factors affecting the training of entrepreneurship teachers include; Curriculum (goals, curriculum organization, content, audience, learning activities, educational design), teachers' competence (entrepreneurial spirit, teaching skills and specialized skills), input competence (personality characteristics and entrepreneurial soft skills) to be In order to fit or evaluate the model, the variance-based structural equation modeling test or

the least squares method was used, which consists of evaluating the reflective or combined measurement model (external model), structural model test (internal model) and general model test. Evaluation of the measurement model includes final (factor loading coefficients and Cronbach's alpha and composite reliability), convergent validity and divergent validity. Cronbach's alpha was 0.7, composite reliability was 0.7, and AVE was 0.5, which are appropriate values, and all criteria in the factor loadings section also have appropriate values, so it can be concluded that the reliability and It confirmed the convergent validity of the research. In addition, because the root value of AVE of each factor is higher than the correlation value of two factors, the divergent validity of the research was confirmed by Fornell and Larcker method. In order to test the structural model, significant t coefficients or t-values were calculated, and since its value is more than 1.96, it indicates the correctness of the relationship between the factors, and as a result, the research hypothesis is confirmed at the confidence

level of 0.95. Also, R2 and Q2 criteria for dependent variables are moderate and strong. The F2 criterion value is the strength of the relationship between the constructs of the model. Finally, the general model includes both parts of the measurement model and the structural model, and by confirming its fit, the evaluation of the fit in a model is complete. 0.36, which is introduced as weak, medium and strong values for GOF, and obtaining a value of 0.711 for GOF, shows the appropriate fit of the model. Finally, in order to implement the process of entrepreneurship development in the fields of policy making, decision making, management, planning in teacher training, the results of this research can be useful and fruitful.

Results:

The results of this research can be useful and fruitful in the field of policy-making, planning to implement the process of entrepreneurship development in teacher training.

مقاله پژوهشی

شناسایی و ارائه الگوی عوامل مؤثر بر تربیت معلم کارآفرین در ایران
(یک مطالعه آمیخته)رضا ساعی مهربان^۱، اسد حجازی^{۲*}، سیدرسول حسینی^۳، محمد عزیزی^۴

۱. دانشجوی دکتری کارآفرینی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران.

۲. دانشیار، گروه مدیریت آموزشی، پردیس شهید چمران تهران، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

۳. دانشیار، گروه مدیریت آموزشی، پردیس شهید چمران تهران، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

۴. دانشیار، گروه توسعه کارآفرینی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

چکیده

هدف: هدف این پژوهش، شناسایی و ارائه الگوی عوامل مؤثر بر تربیت معلم کارآفرین در ایران بود. روش **شناسایی پژوهش:** روش اجرای این پروژه آمیخته اکتشافی است که به صورت کیفی و کمی به بررسی و شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های مؤثر تربیت معلم کارآفرین در ایران پرداخته است. نمونه آماری پژوهش بخش کیفی ۲۰ نفر از مدیران، استادان و صاحب نظران تربیت معلم و علوم تربیتی و کارآفرینی بود که داده‌های مربوط به مصاحبه نیمه‌ساختاریافته از آنان جمع‌آوری شد و تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت؛ در بخش کمی از ۱۴۹ نفر از مدیران و استادان تربیت معلم و کارآفرینی در دانشگاه‌ها بودند که به روش خوشه‌ای تصادفی برای جمع‌آوری اطلاعات مربوط به پرسشنامه تحقیق انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه محقق ساخته برگرفته از کدهای حاصل از مصاحبه بود. ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی همه متغیرهای پژوهش بالای ۰/۷ بود که نشان‌دهنده پایایی پرسشنامه بود. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات این پژوهش در بخش کیفی به صورت کدگذاری (کدگذاری باز، محوری و انتخابی) از نرم‌افزار MAXQDA و در بخش کمی به صورت معادلات ساختاری از نرم‌افزار smart pls استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد ابعاد و مؤلفه‌های عوامل مؤثر بر تربیت معلم کارآفرین شامل برنامه درسی، شایستگی مدرسان و شایستگی ورودی بود. مقدار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷، پایایی ترکیبی ۰/۷ و AVE، ۰/۵ بود لذا پایایی و روایی همگرا مورد تأیید قرار گرفت. روایی واگرایی بر اساس روش فورنل و لارکر و معیار HTMT نیز تأیید شد. مقادیر T بیشتر از ۱/۹۶ بود، بنابراین فرضیه‌های پژوهش در سطح اطمینان ۰/۹۵ تأیید شد. معیارهای R2 و Q2 برای متغیرهای وابسته در حد متوسط و قوی، و معیار F2 برای متغیرهای وابسته قوی به دست آمد. مقدار ۰/۷۱۱ برای GOF، نیز نشان از برازش مناسب مدل داشت.

بحث و نتیجه‌گیری: با اجرای الگوی به دست آمده دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت می‌توانند مدیریت و راهبری، قوانین و مقررات، برنامه‌های درسی و شیوه‌های ارائه آن، منابع انسانی دستگاه تعلیم و تربیت، تعامل با صنعت و خدمات را به هم درآمیزند.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۴/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۷/۴

شماره صفحات: ۲۴۵-۲۲۳

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/jedu.2023.30181.6164

واژه‌های کلیدی:

برنامه درسی،

تربیت معلم کارآفرین،

شایستگی مدرسان،

شایستگی ورودی.

استناد: ساعی مهربان، رضا، حجازی اسد، حسینی سیدرسول، عزیزی محمد (۱۴۰۲). شناسایی و ارائه الگوی عوامل مؤثر بر تربیت معلم کارآفرین در ایران (یک مطالعه آمیخته). دوماهنامه علمی- پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی. ۱۴ (۱): ۲۲۳-۲۴۵

* نویسنده مسوول: اسد حجازی

نشانی: گروه مدیریت آموزشی، پردیس شهید چمران تهران، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

پست الکترونیکی: azer1383@yahoo.com

مقدمه

مدتهاست که آموزش رسمی کارآفرینی کشورهای توسعه یافته با هدف رشد اقتصادی آن کشورها مورد توجه محققان قرار گرفته است (Muhammad, Akbar & Dalziel, 2011) چراکه نتایج تحقیقات نشان می‌دهد فارغ التحصیلان این نوع سیستم‌های آموزشی تمایل بیشتری به شروع کسب‌وکار خود دارند (Zainuddin, 2012). یکی از نتایج این مشاهدات برنامه‌های ویژه‌ی آموزش کارآفرینی است (Kourilsky & Walstad, 1998). آموزش کارآفرینی ابزاری است برای ارتقاء فعالیت‌های کارآفرینی (Bischoff, Volkman & Audretsch, 2018). عدم وجود درک مشترکی از اهداف آموزشی، روش‌شناسی و منابع مورد نیاز توسعه‌ی کارآفرینان موجب شده تا سیاست‌ها و تلاش‌هایی که برای آموزش کارآفرینی انجام می‌شود از اهمیت ویژه‌ای برخوردار باشد (Fayolle, Gailly & Lassas, 2013; Fayolle, Clerc, 2006; Fayolle & Degeorge, 2006; Fayolle & Gailly, 2015; Kyrö & Carrier, 2005; Nabi, Liñán, Fayolle, 2018; Krueger & Walmsley, 2017; Nabi, Walmsley, Liñán, Akhtar & Neame, 2018).

کارآفرینی مفاهیم نوآوری، مخاطره‌پذیری، ایجاد یا تجدید ساختار یک واحد اقتصادی و اجتماعی و استقلال‌طلبی را به ذهن متبادر می‌سازد به‌گونه‌ای که کارآفرین ایده‌ها را یافته و آن را تبدیل به فرصتی اقتصادی و یا اجتماعی می‌کند و در فضای کسب‌وکار، فرصت‌ها و ایده‌های جدید را تجاری می‌سازد (Shinnar, Pruett & Toney, 2009). فعالیت‌های کارآفرینی شامل نوآوری‌های بازاریابی، ریسک‌سازمان، استراتژی نوآوری و... است (Xianguo, Weixiang, Zhouqi, 2009). کارآفرینی به فرایند ایجاد ارزش از طریق فراهم آوردن ترکیب منحصر به فردی از منابع برای بهره‌گیری از یک فرصت اشاره دارد (Stevenson, Roberts & Grousbeck, 1985). این فرایند نیازمند یک عمل کارآفرینانه و یک عامل کارآفرینانه است. عمل کارآفرینانه به مفهوم‌سازی و پیاده‌سازی یک ایده، فرایند، محصول، خدمت یا یک کسب‌وکار جدید دلالت دارد. عامل کارآفرینانه فرد یا گروهی است که مسئولیت شکوفاسازی و به بار نشستن عمل کارآفرینانه را بر عهده می‌گیرد. فرایند کارآفرینی دارای اجزای نگرشی و رفتاری است. از نظر نگرشی فرایند کارآفرینانه به تمایل یک فرد یا سازمان برای بهره‌گیری و استفاده از فرصت‌های جدید و ایجاد تغییر خلاقانه اشاره دارد (Miller & Toulouse, 1986; Quoted by Liu, Walley, Pugh & Adkins, 2020).

تقویت کارآفرینی در جامعه اهمیت زیادی داشته و بر مبنای پژوهش‌ها، این امر می‌تواند عامل بسیار مهمی برای رشد اقتصادی باشد. تقویت کارآفرینی باعث توجه به آموزش کارآفرینی به عنوان یک رشته علمی جدید شد و بر مواردی همچون توسعه روش‌های تحقیق برای سنجش اثربخشی آموزش کارآفرینی، محتوا و روش‌های آموزش کارآفرینی، قابلیت افرادی که در زمینه آموزش کارآفرینی، آموزش می‌بینند، پذیرش کارآفرینی در مدارس [و دانشگاه‌ها]، وجود و توسعه یک چارچوب علمی مشترک در زمینه آموزش کارآفرینی، اثربخشی دیگر شیوه‌های آموزشی و نیازهای آموزشی کارآفرینان، آموزش کارآفرینان متمرکز شد (Aghajani, Samadi Miarkalaie & Samadi Miarkalaie, 2013). این موضوع نشان‌دهنده‌ی یک واقعیت در مورد کارآفرینان است که آنها هرچند دارای ویژگی‌های بالقوه‌ی خاصی همچون خلاقیت، نوآوری، توفیق‌طلبی، آینده‌نگری و خودباوری هستند، ولی همه‌ی افرادی که دارای این ویژگی هستند کارآفرین نمی‌شوند.

یکی از راهکارهایی که می‌توان به تربیت نیروی خلاق و توانمند از دل استعدادها برتر امید داشت، برنامه‌ریزی برای آموزش کارآفرینی است. به عبارتی تعمیق و گسترش فرهنگ کارآفرینی به‌عنوان یکی از نیازهای ضروری جامعه، نیازمند توجه اساسی به امر آموزش در این زمینه می‌باشد. چراکه بسیاری از افراد کارآفرین که پیشینه آموزش خاصی نداشته‌اند لزوماً بعد از چندین بار سعی و خطا و شکست، آن را رها کرده و تنها تعدادی از آن‌ها قادر به ادامه فعالیت خواهند بود (Koev, Moroz, Mushynska, Kovin'ko & Kovalchuk, 2019). آموزش کارآفرینی سال‌هاست که در کشورهای توسعه یافته مورد توجه دانشمندان، مسئولان و مردم قرار گرفته است و یکی از پرطرفدارترین رشته‌های دانشگاهی گردیده است. اهمیت به‌کارگیری کارآفرینی به آنجا رسیده است که بعضی آن را یکی از عوامل مؤثر تولید، مانند سرمایه کار (به‌غیر از نیروی انسانی) شناخته و به‌عنوان موتور اقتصادی معرفی می‌کنند (Samadaghaie, 1999). هدف آموزش کارآفرینی به‌طور کلی می‌تواند اهداف مختلف دوره‌های آموزشی را در شش مورد دسته‌بندی نمود که عبارت‌اند از: الف- کسب دانش مربوط به کارآفرینی، ب- کسب مهارت در تحلیل فرصت‌های اقتصادی و ترکیب برنامه‌های عملیاتی، ب- تعیین و تقویت ظرفیت، استعداد و مهارت کارآفرینی، ج- القای مخاطره‌پذیری در فنون تحلیلی، د- توسعه هم‌فکری و حمایت متقابل در جنبه‌های انحصاری کارآفرینی، ه- تقویت نگرش‌ها در جهت پذیرش تغییر (Ahmadpour Dariani & Moghimi, 2008). هنری و همکاران (Henry, Hill & Leitch, 2005) معتقدند: اهداف آموزش کارآفرینی بر اساس مراحل رشد و چرخه کسب‌وکار متفاوت است اهداف آموزش کارآفرینی در سطح آموزش عالی باید متمرکز بر توسعه رفتارها، ویژگی‌ها و مهارت‌های مورد نیاز فراگیران برای راه‌اندازی مدیریت یک کسب‌وکار قابل اجرا و عملی از طریق فراهم کردن فرصت‌های مناسب و کافی برای فراگیران به منظور کسب تجربه کافی و لازم متمرکز گردد (Yadollahi fasri & Mirarab Razi, 2009).

در خصوص محتوای یادگیری کارآفرینی تحقیقات گوناگونی انجام شده است اما با یک جمع‌بندی می‌توان این محتوا را به پنج بعد تقسیم کرد: ۱. یادگیری درباره خود: درک ضعف‌ها و قوت‌های شخصی، نیازهای فردی و خانوادگی، حیطه‌های توسعه فردی، علایق و انگیزه‌های

فردی؛ ۲. یادگیری درباره کسب و کار؛ درک ضعف‌های و قوت‌های کسب و کار، فرصت‌ها و تهدیدها، نیازهای درونی کسب و کار، الزامات رشد، مدیریت کارکنان و رهبری آینده؛ ۳. یادگیری درباره محیط و شبکه‌های کارآفرینی؛ یادگیری چگونگی مدیریت ارتباطات مشتریان بالقوه و موجود، عرضه‌کنندگان و رقبا، گسترش و توسعه ارتباطات با آژانس‌های حمایتی و خدمات پشتیبانی؛ ۴. یادگیری درباره مدیریت کسب و کار؛ یادگیری درباره چگونگی راه‌اندازی و کنترل مؤثر کسب و کار؛ ۵. یادگیری درباره ماهیت مدیریت ارتباطات؛ درک منابع درونی و بیرونی ارتباطات (Fang & Luo, 2020).

از طرفی نیاز به نوآوری در خدمات و محصولات و همچنین داشتن افراد کارآفرین در جامعه باعث شده است بسیاری از سازمان‌ها به‌ویژه سازمان‌های آموزشی و مدارس، به تجدیدنظر در ساختار برنامه‌های خود بپردازند که تحقیقات اخیر این تغییر را لازمه موفقیت در شرایط کنونی می‌دانند (Brüne & Lutz, 2020). این سازمان‌ها، کارآفرینی و نوآوری را به‌عنوان یک فرهنگ کلیدی تلقی می‌کنند تا سازمان مربوط به‌طور اثربخش‌تری به حیات خود ادامه دهد و با تعلیم و تربیت افراد کارآفرین، به بهبود شرایط اقتصادی نیز کمک کنند (Strachan, 2018; YazdanPanah & Zobeidi, 2017).

تربیت معلم را می‌توان از حساس‌ترین و مهم‌ترین مؤلفه‌های نظام تعلیم و تربیت دانست، زیرا موفقیت و عدم موفقیت در ایجاد تحول در نظام‌های آموزشی، منوط به توانمندی‌ها و قابلیت‌های حرفه‌ای معلمان است که مجربان اصلی برنامه‌ها در محیط واقعی هستند. مرور ادبیات نظری به‌خصوص مقالات اخیر حاکی از آن است که در تربیت مفاهیم علمی و عملی کارآفرینی، معلم یا مدرس مهم‌ترین نقش را ایفا می‌کند (Zhang, Zhao, Liang & Li, 2021). تحول در نقش معلم موجب شده است که در برنامه‌های تربیت معلم تغییراتی پدید آید، از جمله این که اغلب کشورهای پیشرفته دوره‌های تربیت معلم را طولانی و برای معلمان کارآموزی‌ها و بازآموزی‌هایی پیش‌بینی کرده‌اند. این تحولات سبب شده است این تفکر شکل گیرد که برنامه‌های خرد و اصلاحی آموزشی و پرورشی و در صدر آن‌ها اصلاح و بهسازی تربیت معلمان و مربیان ورزیده و کارآمد باید به‌طور گسترده و فراگیر صورت گیرد. در این مورد تربیت معلم نیز به‌مثابه فرایندی پیوسته، آموزش پیش از خدمت و تربیت حین خدمت را مورد توجه جدی قرار داده است (Gibb, 2008).

ویژگی‌های فردی معلمان کارآفرین نیز در ادبیات پیشین مورد توجه قرار گرفته است. به‌طور نمونه، بیگراو (Bygrave, 1997)، مهم‌ترین ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینان را به این‌گونه می‌شمارد: رؤیا، قاطعیت، اهل عمل، عزم راسخ، شیفتگی، احساس تعهد، ظرافت، و سرنوشت. تحقیقات دیگر به ویژگی‌های دیگر از قبیل پیش‌فعالی، مرکز کنترل درونی، ریسک‌پذیری، نوآوری، توانایی اداره تغییر پافشاری، مقاومت و پشتکار، رهبری دوراندیشی، انگیزه پیشرفت، استقلال‌طلبی، تحمل ابهام، خلاقیت، نیاز به توفیق، حالت‌های ذهنی مثبت و سازگاری با موفقیت اشاره نموده‌اند (Wilson, 2008; Fang & Luo, 2020). در خصوص مهارت‌های معلمی کارآفرینی، مهارت بازاریابی، مهارت‌های مالی و حسابداری، مدیریت، کنترل، مذاکره، تکنولوژی، مهارت شنیداری، مربی‌گری، بازیگر و ایفاکننده نقش در تیم اشاره شده است (Agim, 2020). همچنین با بررسی مبانی نظری کارآفرینی می‌توان مهارت‌های کارآفرینی را به‌طور کلی به سه بخش زیر تقسیم کرد: الف: مهارت شخصی؛ که دربردارنده مواردی از قبیل: کنترل و نظم درونی، ریسک‌پذیری، نوآوری، توانایی اداره تغییر، تغییر محور، پافشاری، مقاومت و پشتکار؛ و رهبری دوراندیشی دانست (Ahmadpour Dariani & Moghimi, 2008; Balmaceda, 2018). ب: مهارت‌های مدیریتی؛ عبارت‌اند از: برنامه‌ریزی و تعیین اهداف، تصمیم‌گیری، روابط انسانی، بازاریابی، مهارت‌های مالی و حسابداری مدیریت، کنترل، مذاکره و مدیریت توسعه (Ahmadpour Dariani & Moghimi, 2008; Hisrich, & Peters, 1998). ج: مهارت‌های فنی؛ که عبارت‌اند از: مهارت‌های نوشتاری، ارتباطات شفاهی یا ارتباطات کلامی، نظارت یا ارزیابی، محیط، مدیریت کسب و کار، فناوری، مهارت میان‌فردی، مهارت شنیداری، توانایی سازمان‌دهی، ایجاد شبکه‌های مدیریت (مدیریت مشارکتی)، مربی‌گری، بازیگر و ایفاکننده نقش در تیم یا مهارت‌های تیمسازی (Nemati, Karamipour & Mohammadi Chemnari, 2016).

همراه با پیشرفت‌های مهم در زمینه تربیت معلمان کارآفرینی در کشورهای توسعه‌یافته (Agim, 2020)، آموزش و پرورش کشورمان با تمرکز بر اهمیت و جایگاه آموزش کارآفرینی در ایجاد کسب و کار و توسعه‌ی کشور شروع به گنجانیدن درس کارآفرینی در مقطع کار و دانش نموده و از سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۶ در مقاطع تحصیلی فنی و حرفه‌ای و نظری نیز کتابی با محتوای آموزش کارآفرینی تدریس می‌شود (Jafari, moghadam & Fakharzadeh, 2011). باوجود زحمات فراوان در ارائه دروس و تألیف کتب و محتوای درسی کارآفرینی و تأکید بر تدریس آن، موضوعات حیاتی و بااهمیتی از جمله تربیت معلم کارآفرین مغفول مانده است که این امر یکی از شکاف‌های پژوهشی را آشکار می‌سازد و پژوهش حاضر سعی در برطرف نمودن این شکاف‌ها دارد. معلمان مهره‌های اصلی آموزش کارآفرینی محسوب می‌شوند به‌گونه‌ای که توسعه کارآفرینی در یک کشور مستلزم آموزش و تربیت معلمان و استادان مجرب کارآفرین است (Fayolle, Lamine, Mian & Phan, 2020). اهمیت معلم در اجرای برنامه درسی بسیار زیاد و ضروری است به‌طوری‌که اگر برنامه درسی نتواند معلمان را تغییر دهد و آن‌ها را به حرکت

درآورد، هیچ‌گونه تأثیری بر کسانی که توسط آنها تعلیم داده می‌شوند، نخواهد داشت و بنابراین توجه و پژوهش درباره‌ی نقش معلم، در زمینه کارآفرینی، آموزش، رشد و پرورش ویژگی‌های کارآفرینی فراگیران از اهمیت خاصی برخوردار است (Graeli Sheikh & Parsa, 2011). تربیت معلم کارآفرین در کشور ما با مشکلات عدیده‌ای روبروست که همین امر لزوم انجام تحقیق در این زمینه را بیش‌ازپیش آشکار می‌سازد. اولاً باوجود اهمیت و جایگاه معلم و تخصص و تعهد وی در محیط آموزشی، آمار و اطلاعات در خصوص معلمان کارآفرینی کشور نشان می‌دهد که بسیاری از معلم‌های کارآفرینی مقاطع کاردانش، فنی حرفه‌ای و نظری، دانش و مهارت و تخصص لازم در این رشته را ندارند و در رشته‌های غیرمرتبط تحصیل کرده‌اند (Shakeri Siahkamari, Yarmohammadzadeh & Yarigholi, 2018). از سوی دیگر به‌ندرت می‌توان معلم کارآفرین را یافت که سابقه مفید عملی و تجربی در زمینه کارآفرینی داشته باشد و ازاین‌رو، در اکثر مدارس دروس کارآفرینی صرفاً به جهت تکمیل ساعات موظف معلمان دیگر دروس به آن‌ها واگذار می‌شود و در تدریس کارآفرینی توجه لازم نمی‌شود (Najafi & Ashrafi, 2017). همچنین، به دلیل آنکه آزمون کتبی برای درس کارآفرینی در نظر گرفته نشده و معلم بر اساس فعالیت‌های عملی، گروهی و غیره باید دانش‌آموزان را ارزشیابی نماید، در اکثر مدارس صرفاً کلاس کارآفرینی برای رفع زمان برگزار می‌شود و بدتر آنکه چند سالی است که به دلیل صرفه‌جویی در هزینه‌های آموزش ضمن خدمت معلمان، دوره‌های ضمن خدمت کارآفرینی به‌صورت مجازی برگزار می‌شود که این امر باعث کاهش کیفیت تدریس مباحث مهم کارآفرینی و در نتیجه کاهش سطح یادگیری دانش‌آموزان می‌گردد (Bashokooh Ajirloo, Heydari Anari & Moradi, 2015).

از طرفی تحقیقات اخیر (مانند Mei, Lee & Xiang, 2020; Baggen, Lans & Gulikers, 2021) به ضرورت پژوهش‌هایی با موضوع تحقیق حاضر تأکید نموده‌اند. پژوهش‌هایی از قبیل تحقیق حاضر نقش مهمی در بهبود شرایط کارآفرینی ایجاد می‌کنند و نتایج این تحقیق به تحقق اهداف زیر کمک می‌نماید. بهبود بینش دانش‌آموزان، بهبود سیاست‌گذاری در جهت تربیت کارآفرینان آینده، بهبود برنامه‌ریزی برای تمام دانش‌آموزان جهت شناخت افراد برتر، جهت‌دهی به مراکز آموزشی در جهت تربیت کارآفرین، توجه به عوامل مختلف تأثیرگذار بر اجرای برنامه درسی کارآفرین محور، کمک به ارتقای معلمان و تبدیل ایشان به افرادی کارآفرین، و کمک به ارتقای خلاقیت و نوآوری در مدارس. باید خاطر نشان نمود که جایگاه مهم معلمان در آموزش و پرورش مریبان و تحقق سیاست‌های کلان کشور، مبین این مطلب است که از میان تمامی عوامل آموزشی و تربیتی، نقش معلم به‌عنوان مهم‌ترین عنصر و عامل نظام تعلیم و تربیت، جایگاه و اهمیت بسزایی دارد (Oosterbeek, Van Praag & Ijsselstein, 2010; Jena, 2020). از آنجایی که تاکنون مطالعه مستقلی به کشف و شناسایی عوامل مؤثر بر تربیت معلم کارآفرین در سطح کشور در قالب پژوهش کیفی - کمی پرداخته نشده و نتایج تحقیقات پژوهشگران گذشته در زمینه انواع و ابعاد مختلف تربیت معلم کارآفرین اجماع قابل توجهی ندارند؛ لذا ضروری است مطالعاتی در این زمینه انجام شود. بنابراین با توجه به آن چه گفته شد پژوهش حاضر درصدد پاسخ به این پرسش است که عوامل مؤثر بر تربیت معلم کارآفرین در ایران چیست؟ و سپس با بررسی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های آن الگوی متناسب با این عوامل ارائه گردد.

پیشینه مطالعاتی

در خصوص پیشینه تحقیق به چند مورد از مهم‌ترین مقالات اخیر داخلی و خارجی اشاره می‌شود. سندی و نورحیاتی (Sandi & Nurhayati, 2020) در پژوهش خود نشان دادند که آموزش کارآفرینی، تأثیر معناداری بر تغییر شیوه زندگی دانش‌آموزان دارد به‌طوری‌که می‌توان آن‌ها را به کارآفرینان حرفه‌ای تبدیل کند اما باید در کنار دو عامل دیگر یعنی محیط خانوادگی مناسب و اعتمادبه‌نفس باشد. نتایج پژوهش لیو و همکاران (Liu et al, 2020) نشان داد که سه عامل ذهنیت کارآفرینی، منافع کارآفرینی یا انتظارات کارآفرینی، عواملی هستند که باید در آموزش کارآفرینی مدنظر قرار گیرند. علاوه بر این، در این پژوهش به ابعاد برنامه درسی کارآفرینی در چین شامل اهداف و فلسفه، نوع تدریس و ارزشیابی است، مورد توجه قرار گرفت. نتایج پژوهش ژانگ (Zhang, 2019) نشان داد که برنامه درسی کارآفرینی برای دانش‌آموزان برتر باید دارای شرایطی خاص باشد. این برنامه‌درسی، مؤلفه‌های هدف بر مبنای کارآفرینی، محتوای بر اساس کارآفرینی، تدریس فعالانه و عدم استفاده از روش‌های منفعل و هم چنین ارزشیابی مشارکتی را دربر می‌گیرد. نتایج حاصل از پژوهش کیلار و راشوال (Kilar & Rachwał, 2019) نشان داد که گنجاندن دروس بازرگانی و کسب تربیت در امور بازرگانی و همچنین دروس مالی در برنامه درسی متوسطه در لهستان به کارآفرینی دانش‌آموزان کمک می‌کند. شجاعی، عارفی، فتحی و اجارگاه و شمس مورکانی (Shojaei, Arefi, Fathi Vajargah, Shams, Moorkani, 2019) در پژوهش خود نشان دادند که متغیرهای سیاست‌گذاری و مدیریت حرفه‌ای کسب‌وکار آموزشی و یادگیری، مدیریت فناوری اطلاعات، تصمیم‌گیری و حل مسئله، تعاملات و ارتباطات مؤثر، مدیریت و رهبری و مدیریت یادگیری و توسعه منابع انسانی اثر مستقیم و مثبت معناداری بر ساختار برنامه درسی مبتنی بر کارآفرینی در رشته علوم تربیتی دارد. نتایج پژوهش پارسا و شیخ (Parsa & Sheikh, 2018) نشان داد بین ادراک از کلاس و استعداد کارآفرینی هنرجویان رابطه معناداری وجود ندارد. هم چنین استعداد کارآفرینی پسران بالاتر از استعداد کارآفرینی دختران است. با تحلیل محتوای کتاب کارآفرینی مشخص شد بیشترین فراوانی مؤلفه استعداد کارآفرینی به

ترتیب مربوط به مؤلفهٔ خلاقیت و نیاز به موفقیت و کمترین مؤلفه مربوط به مرکز کنترل است و در تصاویر کتاب، کمترین مؤلفه به کار رفته است. نتایج تحقیق حاضر، هشداری است برای مسوولان آموزش و پرورش که میزان فاصله‌ی نظام آموزشی ما را با مؤثرترین شیوه‌های پرورش خلاقیت و کارآفرینی در هنرجویان بسنجند. هم چنین، زمینه‌ای است برای معلمان، مؤلفان کتاب درسی و برنامه ریزان تا با انتخاب و تغییر برنامه درسی، اقدام به ارزشیابی روش‌ها و شیوه‌های تدریس، اهداف، محتوا در جهت پرورش مهارت‌ها و ویژگی‌های اساسی کارآفرینی در هنرجویان نمایند. احمدی، محمدکاظمی و محمدی الیاسی (Ahmadi, Mohammadkazemi & Mohammadi Elyasi, 2016) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که در حیطه یادگیری عاطفی دانش‌آموزان شیوه‌های سخنران میهمان، کارگاه آموزشی، ایفای نقش و بازدید علمی به مدرسان و سیاست‌گذاران آموزشی در تدوین برنامه‌ها و طرح درس‌های کارآفرینی کمک مؤثری خواهد کرد. با مرور ادبیات پژوهش این‌گونه به نظر می‌رسد که معلمان عامل مهمی در نظام آموزشی کشور هستند و قادرند با برنامه‌ریزی صحیح و پرورش صلاحیت حرفه‌ای خود، دانش‌آموزانی کارآفرین تربیت کنند.

روش‌شناسی پژوهش

نظر به چارچوب مفهومی تحقیق حاضر و ماهیت و نوع داده‌ها و اطلاعات در دسترس، برای ارائه عوامل مؤثر بر تربیت معلم کارآفرین در ایران و مراحل پیش‌بینی شده برای این تحقیق، روش اجرای این تحقیق آمیخته اکتشافی بود. ضعف در پیشینه نظری و تجربی و عدم اجماع پژوهشگران در موضوع این تحقیق دلیل استفاده از این روش می‌باشد. در این پژوهش ابتدا با استفاده از روش کتابخانه‌ای، اطلاعات از طریق مطالعه کتب، نشریات، منابع اینترنتی و پایگاه‌های اطلاعاتی جمع‌آوری و پس از انتخاب منابع نسبت به تهیه، فیش‌برداری و ترجمه متون موردنظر اقدام شد. حاصل این بخش مشخص کردن ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های اولیه عوامل مؤثر بر تربیت معلم کارآفرین در ایران بر اساس مبانی نظری و پژوهشی بود. پس از آن از روش میدانی استفاده شد. محقق در مرحله‌ی اول از راهبرد کیفی استفاده کرده است. اطلاعات کیفی از طریق مصاحبه‌ی نیمه ساختاریافته به دست می‌آید. سپس در مرحله‌ی بعد داده‌های کمی با استفاده از روش پیمایشی مورد نظرسنجی افراد نمونه قرار گرفت. ابزار اصلی این تحقیق جمع‌آوری داده‌های مصاحبه و تکمیل پرسشنامه است. در مصاحبه‌های انفرادی با مصاحبه‌شوندگان ۲۰ نفر با استفاده از اصل اشباع به‌عنوان حجم نمونه، از میان متخصصان امر علوم تربیتی و کارآفرینی در نظر گرفته شد. به منظور روایی ابزار کیفی از دیدگاه و نظرات خبرگان حوزه‌ی علوم تربیتی و کارآفرینی استفاده شد. هم‌چنین به‌طور هم‌زمان از مشارکت‌کنندگان در تحلیل و تفسیر داده‌ها نیز کمک گرفته شد. برای پایایی ابزار کیفی نیز از پایایی بازآزمون و روش توافق درون موضوعی برای محاسبه پایایی مصاحبه‌های انجام‌گرفته استفاده شد (Delavar, 2017).

جدول ۱- مشخصات نمونه خبرگان

متغیر	طبقه	فراوانی
	متخصصان کارآفرینی وزارت کار	۳
	اعضای هیات علمی دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران	۳
محل کار متخصصین	متخصصان کارآفرینی و علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان	۵
	متخصصان کارآفرینی و علوم تربیتی دانشگاه شهید رجایی	۴
	متخصصان کارآفرینی و علوم تربیتی وزارت آموزش و پرورش	۵
جنسیت	زن	۵
	مرد	۱۵
سن	۴۰ تا ۴۵ سال	۸
	۴۶ تا ۵۰ سال	۶
	بالای ۵۰ سال	۶
سابقه کار	۱۰ تا ۱۵ سال	۳
	۱۶ تا ۲۰ سال	۲
	بالای ۲۱ تا ۲۵ سال	۷
	بالای ۲۶ سال	۸

روش تحلیل داده‌های بخش کیفی نیز کدگذاری نظری برگرفته از روش نظریه‌پردازی داده بنیاد بود. برای تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده از مصاحبه و نیز مبانی نظری از سه نوع کدگذاری (کدگذاری باز، کدگذاری محوری و انتخابی) استفاده شده است. کدگذاری اطلاعات به کمک نرم‌افزار MAXQDA مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

در مرحله‌ی پرسشنامه یا همان بخش کمی حجم نمونه این پژوهش با روش SmartPLS³ و ضریب اطمینان یک درصد، ۱۴۹ نفر از میان جامعه‌ی آماری اساتید و متخصصان علوم تربیتی و کارآفرینی دانشگاه‌های فرهنگیان، تربیت دبیر شهید رجایی، وزارتخانه‌های آموزش و پرورش و کار، رفاه و تأمین اجتماعی هستند (Hiar, jr, Hult, Ringle & Sarstedt, 2021). برای انتخاب حجم نمونه از نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی استفاده شد. پرسشنامه محقق‌ساخته بر گرفته از کدهای حاصل از مصاحبه تنظیم شد. این پرسشنامه شامل ۱۰۰ سؤال بسته پاسخ (۹۰ سؤال پرسشنامه و ۱۰ سؤال جمعیت‌شناختی) با طیف لیکرت پنج‌گانه در خصوص مولفه‌های تربیت معلم کارآفرین بود. گویه‌های پرسشنامه‌های این پژوهش شامل دو قسمت بود: الف) گویه‌های عمومی: شامل ده سؤال است و مواردی مانند جنسیت، سن، تحصیلات و سابقه کار مطرح شد. ب) گویه‌های تخصصی: این بخش شامل شش گویه می‌باشد که بخش اول مولفه‌های تشکیل دهنده تربیت معلم کارآفرین بودند. در طراحی این بخش سعی شده است که تا حد ممکن، گویه‌های پرسشنامه‌ها برای پاسخگویان قابل درک باشد. این گویه‌ها از نوع بسته و از طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت بود. هم‌چنین به‌منظور تعیین روایی پرسشنامه از روایی ظاهری^۱، محتوایی^۲ و سازه^۳ استفاده شد. پایایی ابزار کمی تحقیق نیز از طریق ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی^۴ محاسبه گردید. مقادیر این دو ضریب برای همه متغیرهای پژوهش بالای ۰/۷ به دست آمد که نشان‌دهنده پایا بودن ابزار اندازه‌گیری بود. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) و نرم‌افزار SPSS²⁶ و SmartPLS استفاده شد.

یافته‌ها

بخش الف - تحلیل کیفی

یافته‌های کدگذاری اولیه در نرم‌افزار MAXQDA به شرح زیر است.

جدول ۲- دسته‌بندی کدهای شناسایی شده در قالب مقولات فرعی

صاحب‌نظران	کدهای باز	مقوله‌بندی
(۱ م)، (۲ م)، (۵ م)، (۶ م)، (۱۱ م)	مدل فایول، تلفیق زمانی، برنامه درسی، شیوه تلفیق مکانی، افقی، ساختار دروس، برنامه درسی افقی، برنامه درسی ماریچ، برنامه درسی متقابل، نوع برنامه درسی، شیوه‌های ارائه برنامه درسی، برنامه درسی گام‌به‌گام، درس تئوری، مازولار	سازماندهی برنامه درسی
(۱ م)، (۵ م)، (۱۱ م)	مبتنی بر شایستگی روان‌شناختی، مبتنی بر شایستگی اجتماعی، مبتنی بر شایستگی مدیریتی، مبتنی بر شایستگی‌های یادگویی، بسته آموزشی، انسجام مطالب، محتوایی، تفکر عملی، تفکر نمادی، قابلیت تجسمی، تفکر انتزاعی، قابلیت نمادی، قابلیت تحول سنی، فرایند تحول سنی، فرایند رشد دانش‌آموز	محتوای عمومی
(۱ م)، (۳ م)، (۴ م)، (۷ م)، (۸ م)، (۱۱ م)، (۱۲ م)، (۱۳ م)، (۱۴ م)، (۱۸ م)، (۲۰ م)	واحد کارآفرینی، شهود کارآفرینانه، محتوای خاص، آموزش دانش کارآفرینی در عمل، برنامه درسی مبتنی بر شایستگی کارآفرینی، عناصر و شرایط کارآفرینی، چالش‌های فکری، چالش‌های نگرشی، چالش‌های اجرایی، فعالیت کارآفرینانه، کار کارآفرینی، تفاوت ماهوی رشته‌ها و بازار کار، دانش کارآفرینی، زندگی کارآفرینان بزرگ، تجارب-عملی-دانش مدیریت-دانش اقتصاد-دانش جامعه‌شناسی-دانش روان‌شناسی-شناخت متوسطه نظری-شناخت هنرستان-شناخت کاردانش-شناخت فنی حرفه‌ای	محتوای تخصصی
(۳ م)، (۴ م)، (۵ م)، (۸ م)، (۱۰ م)، (۱۸ م)	اهداف برنامه درسی، هدف، اهداف جزئی، اهداف میان‌مدت، اهداف درازمدت، اهداف دور، اهداف رشته فنی حرفه‌ای، هدف مهم کارآفرینی	اهداف
(۱ م)، (۳ م)، (۱۱ م)، (۱۲ م)، (۱۵ م)، (۱۶ م)	مؤلفه‌ی مخاطب، متوسطه‌ی نظری، فنی حرفه‌ای-کاردانش، فنی و حرفه‌ای-بچه‌های فنی حرفه‌ای، دانش‌آموزان متوسطه نظری، کنکور، دیپلم	مخاطب
(۲ م)، (۴ م)، (۵ م)، (۱۳ م)	فعالیت‌های یاددهی-یادگیری، فرایند یاددهی-یادگیری، تکالیف تئوری، تکالیف عملی، جرأت حرف زدن، فراگیری شهودی ایده‌ها، فعالیت‌های یاددهی، فعالیت‌های	فعالیت‌های یادگیری

1. Faced Validity
2. Content Validity
3. Construct Validity
4. Composite Reliability (CR)

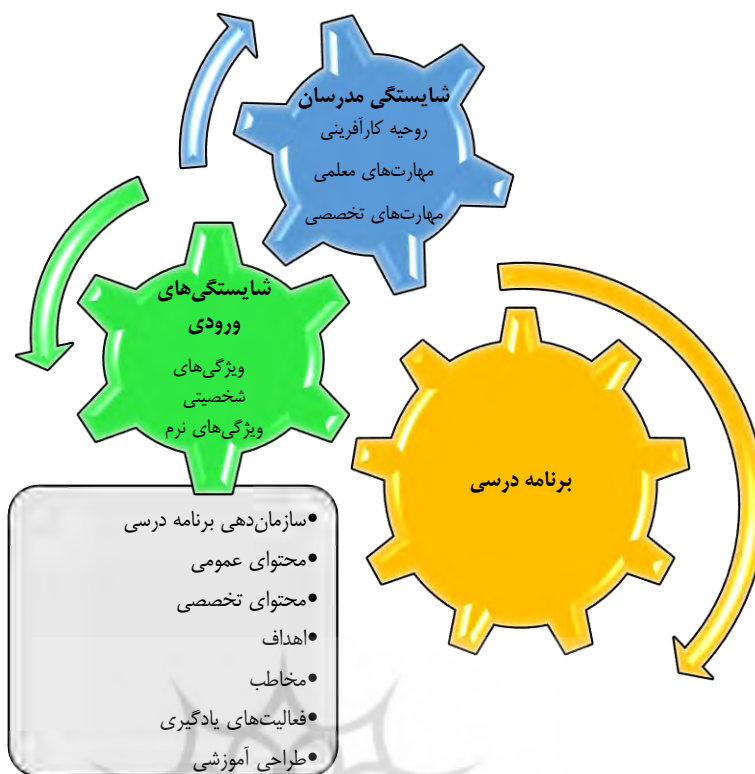
یاددهی یادگیری مبتنی بر یادگیرنده، فعالیت‌های مبتنی بر یادگیرنده، چالش‌های اجرایی، رشد فرد	
جنبه‌های عملی، جنبه‌های تئوریک، رویکرد PCK، سرفصل‌ها، طرح کسب‌وکار، عناصر برنامه درسی، طرح درس، سرفصل درس، طراحی درس، دوره آموزشی کارآفرینی، مقوله کارآفرینی در سایر رشته‌ها، مقوله میان‌رشته‌ای، انسجام درونی، دوره آموزشی، برنامه درسی کلان، برنامه‌ریزی آموزشی، زمینه، بافت، بافت سیستم، سنجش برای یادگیری، بافت برنامه درسی، هدایت استعداد و علاقه، آموزش مبتنی بر شایستگی، نقد خلاقانه، نگاه خلاقانه، استاندارد آموزش، توسعه حرفه‌ای	طراحی آموزشی (م ۱)، (م ۲)، (م ۴)، (م ۵)، (م ۷)، (م ۹)، (م ۱۱)، (م ۱۲)، (م ۱۳)، (م ۱۴)، (م ۱۵)، (م ۱۹)
اهل تعامل با دانشجو باشد، ساختار نداشته باشد باید ساختارها را بشکند، تفکر انتقادی و خلاق، منظم، استخراج ویژگی روان‌شناختی، انعطاف‌پذیری شناختی، ویژگی مسئولیت‌پذیری، قابلیت انعطاف، گشادگی، مذاکره، شبکه‌سازی، قدرت یادگیری، مهارت‌های شخصیتی	روحیه کارآفرینی (م ۱)، (م ۲)، (م ۴)، (م ۶)، (م ۷)، (م ۹)، (م ۱۰)، (م ۱۱)، (م ۱۲)
یادگیری یاددهی، تسهیل‌کننده‌ی فرایند یاددهی یادگیری، این تعامل را یاد دهد، مهارت‌های حل مسأله، اخلاق حرفه‌ای، انگیزه‌بخشی، مهارت یاددهی یادگیری، توانایی برقراری ارتباط بین درس	مهارت‌های معلمی (م ۱)، (م ۲)، (م ۴)، (م ۶)
آشنا با حوزه‌های اقتصاد، آموزش مهارت‌های کارآفرینی، توانایی آموزش کارآفرینی، آموزشگر کارآفرین، کار معلم کارآفرین، مصادیق کارآفرینان برتر، عدم تجربه استاد، بینش و نگرش کارآفرینی، آشنا با فرصت‌های کارآفرینی، علم کارآفرینی، آشنا با فرصت‌های کارآفرینی در حوزه‌های مختلف، مدیریت کسب‌وکار، روان‌شناس کسب‌وکار، جامعه‌شناس کسب‌وکار، اقتصاد کسب‌وکار، چرخه ایده تا محصول	مهارت‌های تخصصی (م ۳)، (م ۸)، (م ۹)، (م ۱۲)، (م ۱۴)، (م ۱۵)، (م ۲۰)
ویژگی‌های روان‌شناسی، ویژگی‌های شناختی، مقاومت افراد در مقابل ناامیدی، فعال، اعتمادبه‌نفس	ویژگی‌های شخصیتی (م ۶)، (م ۱۰)، (م ۱۳)
مهارت، دانش فنی، یادگیری مستمر، زیرساخت‌های نگرشی، زیرساخت‌های بینشی، زیرساخت‌های مهارتی، راهبردهای مقابله‌ای، مهارت‌های تصمیم‌گیری، تفکر خلاق، تفکر انتقادی، استعداد،	مهارت‌های نرم (نرم کارآفرینی) (م ۱)، (م ۱۱)، (م ۱۳)، (م ۱۶)، (م ۱۷)، (م ۱۹)

در مرحله کدگذاری محوری، کدهای اولیه بر اساس قرابت معنایی و همچنین الهام از ادبیات نظری و تجربی پژوهش و با استفاده از تکنیک مقایسه مداوم در قالب دسته‌های بزرگ تر گروه‌بندی شدند. همانگونه که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود مقولات سیزده گانه فرعی عبارتند از: سازماندهی برنامه درسی، محتوای عمومی، محتوای تخصصی، اهداف، مخاطب، فعالیت‌های یادگیری، طراحی آموزشی، روحیه کارآفرینی، مهارت‌های معلمی، مهارت‌های تخصصی، ویژگی‌های شخصیتی، مهارت‌های نرم (نرم کارآفرینی).
در مرحله سوم نیز مقولات فرعی با توجه به قرابت معنایی در مقولات انتزاعی تر گروه‌بندی شدند و بدین ترتیب سه مقوله اصلی شناسایی شد که در جدول ۳ ارائه گردید.

جدول ۳- دسته‌بندی کدهای شناسایی شده در قالب مقولات فرعی

مقوله	مقوله‌بندی فرعی
	سازماندهی برنامه درسی
	محتوای عمومی
	محتوای تخصصی
برنامه درسی	اهداف
	مخاطب
	فعالیت‌های یادگیری
	طراحی آموزشی
	روحیه کارآفرینی
شایستگی مدرسان	مهارت‌های معلمی
	مهارت‌های تخصصی
	ویژگی‌های شخصیتی
شایستگی‌های ورودی	مهارت‌های نرم (نرم کارآفرینی)

همانگونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود مقوله‌های اصلی پژوهش شامل برنامه درسی، شایستگی مدرسان و شایستگی‌های ورودی هستند.

شکل ۱- عوامل مؤثر بر تربیت معلم کارآفرین استخراج‌شده از مصاحبه

در ارتباط با سؤال پژوهش سه عامل کلی و دوازده مقوله فرعی شناسایی شد. در ادامه به بررسی بعضی از مصاحبه‌ها پرداخته می‌شود. **سازماندهی برنامه درسی:** به منظور سازماندهی برنامه درسی شیوه‌های مختلفی مثل سازماندهی افقی، مارییچی، متقابل وجود دارد که هر یک از این‌ها در جای خود کاربرد دارد و بایستی به تناسب اهداف خود از آن استفاده کرد. به منظور کارآفرینی در یک سازمان، مهم این است که محتوای برنامه درسی از هم مجزا نباشد و یک نوع یکپارچگی بین آن‌ها وجود داشته باشد. مشارکت‌کننده‌ای در این زمینه می‌گوید «محتوای برنامه‌های درسی به صورت مجزا از هم سازماندهی گردند و یک نوع هماهنگی بین آن‌ها وجود داشته باشد. هم چنین بایستی سازماندهی برنامه درسی بر اساس یک رویکرد و چارچوب مشخصی باشد به گونه‌ای که موضوعات مشابه در یک چارچوب خاصی قرار بگیرند». **محتوای عمومی:** مشارکت‌کننده‌ای در این زمینه می‌گوید «در طراحی برنامه درسی مبتنی بر کارآفرینی بایستی شایستگی‌های لازم در نظر گرفته شود، به طریقی که این برنامه‌ها پاسخگوی نیازهای بازار صنعت و بازار کار را داشته باشند. یعنی درواقع این برنامه درسی معلمان به گونه‌ای تنظیم شود که معلمان یکسری مهارت‌ها و توانایی‌ها را بتوانند کسب کنند».

محتوای تخصصی: محتوایی که به منظور بهبود تقویت روحیه کارآفرینی برای معلمان در نظر گرفته می‌شود بایستی مبتنی بر شایستگی مدیریتی و روان‌شناختی باشد و به گونه‌ای تنظیم شده باشد که بتوان آن را به صورت عملیاتی در محیط کار بکار برد. «اهداف کتاب‌ها باید مهارت محور شوند به طوری که دانش‌آموزان بتوانند آموخته‌های خود را در محیط واقعی پیاده کنند و از آن استفاده کنند. البته کتاب‌ها بهترین منبع انتقال دانش و مهارت‌ها هستند و نمی‌توان از آن صرف‌نظر کرد ولی باید در محتوا و ظاهر کتاب‌های کودکان تغییراتی ایجاد کرد.

اهداف: برای هر برنامه‌ای که در نظر گرفته می‌شود، بایستی یکسری اهدافی برای آن در نظر گرفت. به عبارتی هم اهداف کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت را جهت برنامه‌های کارآفرینی در نظر گرفت و هم مسیر و چشم‌انداز رسیدن به کارآفرینی را فراهم کرد. مشارکت‌کننده‌ای در این زمینه می‌گوید «کاربست آموزش‌های کارآفرینی تربیت معلم نتایج مطلوب زیادی به دنبال دارد و روند دستیابی آمال‌های اجتماعی را تسریع خواهد نمود. برای آموزش کارآفرینی به معلمان بایستی اهداف میان‌مدت و بلندمدت در نظر گرفته شود و این اهداف ملموس باشد و در راستای دستیابی به کارآفرینی معلمان باشد»

مخاطب: «آموزش کارآفرینی فراگیران را به کسب مهارت‌هایی تشویق می‌کند که به آن علاقه دارند و به‌جز این، به آن‌ها یاد می‌دهد که این مهارت‌ها برای پیشرفتشان ضروری و مهم است و بر این اساس دانش‌آموز به سراغ کارهایی می‌رود که بتواند به بهترین شیوه آن‌ها را فراگیرد».

فعالیت‌های یادگیری: مهارت‌هایی که فراگیران آن را کسب می‌کنند اگر با شالوده‌هایی از تفکر کارآفرینی همراه گردد توان تحقق اهداف بزرگ‌تر و گسترده‌تری نیز خواهد داشت. نقش آموزش کارآفرینی در مدارس به صورت مشخص تسهیل روندهایی است که مشارکت فعال افراد جامعه را در کسب مهارت‌های مقتضی تضمین می‌نماید. مشارکت‌کننده‌ای دیگر در این زمینه می‌گوید «در برنامه آموزش کارآفرینی کودکان با بهره‌گیری از نظرات خبرگان این حوزه می‌توان به موفقیت‌های لازم دست یافت. استفاده از روش‌های تدریس فعال از طریق تجربه و عمل، ایفای نقش، بازدید و بحث گروهی در آموزش توانمندی‌های کارآفرینی توصیه می‌گردد. یعنی روش‌های سنتی دیگر جوابگوی نیازهای دانش‌آموزان نیست و باید با استفاده از تکنیک‌های هم‌چون طوفان فکری، قصه‌گویی، بازی و بحث گروهی به این آموزش‌ها پرداخته شود».

طراحی آموزشی: ساختار آموزش کشور به صورت کلی آموزش‌های کارآفرینی را ذیل یک اولویت مهم و قابل‌پیگیری بایستی در نظر بگیرد و آموزش‌هایی جهت بهبود توان کارآفرینی را فراهم کند. نظام آموزش و پرورش عمومی بایستی محتواهای مرتبط با آموزش کارآفرینی در مدارس را در رویه‌های اجرائی و محتوای دروس و آموزش‌ها بگنجانند و به‌عبارت‌دیگر ذیل یک مساله مهم آن را شناسایی کند.

برنامه‌ریزان و متخصصان آموزشی و درسی معتقدند که به منظور تدوین، طراحی و اجرای یک دوره آموزشی می‌بایست مراحل منظمی را طی نمود تا به نتیجه موردنظر رسید. این مراحل که با نیازسنجی و تعیین هدف شروع شده، سپس با تعیین کردن محتوای دوره و انتخاب روش‌های تدریس و اجرای دوره به پیش برده می‌شود و سپس در پایان دوره و یا در سال‌ها بعد از دوره، ارزشیابی صورت می‌گیرد تا میزان دستیابی به هدف تعیین گردد، برای دوره‌های آموزشی الزامی است؛ اما در کشور ما و در دانشگاه‌ها دوره‌های کارآفرینی بدون در نظر گرفتن مراحل فوق یا حداقل بدون هماهنگی اجرا می‌گردد. از این‌رو دوره‌ها به اهداف موردنظر نمی‌رسد.

مشارکت‌کننده‌ای در این زمینه می‌گوید «کتاب‌ها بهترین منبع انتقال دانش به فراگیران هستند. منت‌ها در محتوای آن‌ها باید بر اساس آموزش کارآفرینی تغییراتی ایجاد کرد. در واقع مفاهیم کارآفرینی را می‌توان در کتاب‌های درسی ادغام کرد تا فراگیران اصول اولیه را فراگیرند اما نمی‌توان در آموزش کارآفرینی فقط به کتاب‌ها اکتفا کرد چون ماهیت کارآفرینی را نمی‌توان در کتاب‌ها جستجو کرد و رسیدن به توانمندی‌های کارآفرینی به صورت تئوری صرف امکان‌پذیر نیست و بایستی به صورت عملی این آموزش‌ها را به فراگیران یاد داد».

مشارکت‌کننده‌ای در این زمینه می‌گوید «در مدارس کشورهای پیشرو توجه عمیقی به کسب مهارت‌ها و تجارب عملی می‌شود. لذا درس‌ها باید به صورت مهارت محور و تجربی آموزش داده شود نه صرفاً تئوری. بدین ترتیب دانش‌آموزان یاد می‌توانند آموخته‌های خود را در محیط واقعی به مرحله عمل درآورند و لذت یادگیری را تجربه کنند».

روحیه کارآفرینی: امروزه روحیه کارآفرینی در افراد دارای نقش غیرقابل‌انکاری در رشد اقتصادی کشورها می‌باشد. تجربه موفق کشورهای پیشرفته و صنعتی در عرصه‌های اقتصادی نشان داده است که تنها در صورت نهادینه کردن و کاربست فرایندهای کارآفرینی است که می‌توان به استقبال تغییر و تحولات اقتصادی در سطح جهانی رفت و در سطحی خردتر مشکلات مربوط به اشتغال‌زایی در کشور را حل و فصل نمود. بنابراین در حال حاضر ضروری است که مسئولین اجرایی کشور و سایر نهادها و سازمان‌ها مقوله روحیه کارآفرینی را به‌طور جدی مورد بررسی قرار دهند و الزامات و پیشایندهای تقویت آن را فراهم سازند، چراکه تنها از این طریق است که می‌توان مشکلات متعدد مربوط به اشتغال‌زایی در سطح خرد و کلان را مورد بررسی و تحلیل قرار داد و آنها را برطرف نمود.

«کارآفرینان افراد خلاق و انتقادپذیری هستند و کارهای ریسک‌پذیر را دوست دارند انجام دهند. این افراد میل و اراده درونی جهت ایجاد یک کسب‌وکار دارند و سعی می‌کنند که کارها را به بهترین نحو انجام بدهند. این افراد دست از تلاش کردن برنمی‌دارند».

مهارت‌های معلمی: مشارکت‌کننده‌ای در این زمینه می‌گوید «رئوس بیشتر مطالبی که معلمان با آن سروکار دارند به صورت نظری است و در بسیاری از مواقع معلمان نمود عینی و ملموس آن را در خارج از کتاب‌ها مشاهده نمی‌کنند، فارغ از مفید یا غیرمفید بودن این مطالب، آن چه در این میان قابل‌بحث است، لزوم توجه به آموزش کارآفرینی به جهت اینکه نمود واقعی و ملموس زیادی را در بیرون می‌توان برای آن جستجو نمود است. آموزش کارآفرینی به معلمان می‌آموزد که لازمه موفقیت و پیشرفت در زندگی داشتن مهارت‌های متعددی است که باید آن را آموخت و به کار برد».

مهارت‌های تخصصی: مشارکت‌کننده‌ای در این زمینه می‌گوید «آموزش کارآفرینی نوعی آموختن مهارت نیز محسوب می‌شود و این مهارت اثرات خود را در گام‌ها و مراحل بعدی آینده معلمان نشان خواهد داد. بسیاری از معلمان به علت نبود زمینه‌های لازم برای آموزش کارآفرینی گاه‌ها به سمت مهارت‌هایی می‌روند که توفیق‌چندانی از آن حاصل نمی‌کنند، آموزش کارآفرینی راه ورود عدم موفقیت را به زندگی معلمان مسدود کرده و آنان را به جهتی هدایت خواهد کرد که بتوانند بر زندگی و آینده خویش تسلط داشته باشند».

ویژگی‌های شخصیتی: شخصیت هر فرد، اصلی‌ترین بعد و ساختار روان‌شناختی است که به شکل‌گیری سبک زندگی وی کمک می‌کند. شخصیت به‌عنوان سازمانی درون سیستم‌های عاطفی، احساسی، شناختی و مفهومی فرد تعریف شده که تعیین‌کننده واکنش‌های منحصر به فرد انسان نسبت به محیط است.

کارآفرینان و معلمان کارآفرینی احساس مسوولیت بالایی دارند و خود را ملزم به تحقق اهداف موردنظر می‌کنند. شرایط بد اقتصادی، قوانین سخت‌گیرانه هیچ‌کدام مانع پیشروی کارآفرین نمی‌شود. این افراد ترجیحشان بر در دست گرفتن کنترل منابع خودشان دارند.»

مهارت‌های نرم (نرم کارآفرینی): «دانش‌آموزان در دوره‌ی ابتدایی مهارت‌های نرم کارآفرینی از جمله خلاقیت، تعامل، کار تیمی، ریسک‌پذیری و ... را باید آموزش ببینند لذا این مهارت‌ها پیش‌زمینه‌ی آموزش کارآفرینی در مقاطع بعدی خواهد بود»، هم چنین مشارکت‌کننده‌ی دیگری در این زمینه می‌گوید: «در نظام آموزشی ما معلم صرفاً نقش مجری را بر عهده دارد. درحالی‌که در کشورهای پیشرو معلم طراح و تدوین‌کننده برنامه درسی کارآفرینی است. معلم هدایت‌کننده کودکان به سوی اهداف کارآفرینی و امیددهنده اصلی در مدرسه می‌باشد. معلمان در طول زندگی حرفه‌ای خویش تجارب ارزشمندی در اختیار کودکان قرار می‌دهند.»

بخش ب- بخش کمی

تجزیه و تحلیل داده‌ها فرایندی چندمرحله‌ای است که طی آن داده‌هایی که از طریق به‌کارگیری ابزارهای جمع‌آوری در نمونه آماری فراهم آمده‌اند خلاصه، کدبندی و دسته‌بندی و درنهایت پردازش می‌شوند تا زمینه برقراری انواع تحلیل‌ها و ارتباط بین این داده‌ها به منظور آزمون فرضیه‌ها فراهم آید. در این فرآیند داده‌ها هم از لحاظ مفهومی و هم از جنبه تجربی پالایش می‌شوند و تکنیک‌های گوناگون آماری نقش به‌سزایی در استنتاج و تعمیم‌ها به عهده دارند. تجزیه و تحلیل داده‌ها برای بررسی صحت و تقسیم فرضیات برای هر نوع تحقیق از اهمیت خاصی برخوردار است. امروزه در بیشتر تحقیقاتی که متکی بر اطلاعات جمع‌آوری شده از موضوع مورد تحقیق است؛ تجزیه و تحلیل اطلاعات از اصلی‌ترین و مهم‌ترین بخش‌های مختلف تحقیق محسوب می‌شود.

جدول ۴- فراوانی و درصد فراوانی پاسخگویان بر اساس متغیرهای جمعیت شناختی

نام متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۴۱
	مرد	۷۲/۵
سن	۲۰ تا ۳۰ سال	۴
	۳۱ تا ۴۰ سال	۲۶
	۴۱ تا ۵۰ سال	۷۱
	۵۱ تا ۶۰ سال	۳۵
	۶۰ به بالا	۱۳
	۸/۷	۱۳
محل خدمت	دانشگاه شهید رجایی	۲۹
	دانشگاه فرهنگیان	۶۷
	وزارت آموزش و پرورش	۳۳
رتبه علمی	وزارت کار و رفاه و تأمین اجتماعی	۲۰
	استاد	۳
	دانشیار	۱۱
	استادیار	۶۱
	مربی	۳۳
	مدرس	۴۱
رشته تحصیلی	زبان انگلیسی	۳
	علوم انسانی	۱۲۱
	علوم پایه	۱۰
	فنی	۱۱
	هنر	۴
	۲/۷	۴
میزان آشنایی با حوزه کارآفرینی	خیلی کم	۴
	کم	۱۰
	متوسط	۵۴
	زیاد	۶۰
میزان آشنایی با حوزه‌ی تعلیم و تربیت	خیلی زیاد	۲۱
	خیلی کم	۰
	کم	۳
	متوسط	۲۷

۴۷	۷۰	زیاد	میزان سابقه اجرایی	
۳۲/۹	۴۹	خیلی زیاد		
۳۳/۵	۳۵	کمتر از ۵ سال		
۱۳/۴	۲۰	۶ تا ۱۰ سال		
۱۰/۷	۱۶	۱۱ تا ۱۵ سال		
۹/۴	۱۴	۱۶ تا ۲۰ سال		
۴۳	۶۴	بیشتر از ۲۰ سال		
۴۴/۳	۶۶	کمتر از ۵ سال		میزان سابقه‌ی مدیریتی
۲۶/۲	۳۹	۶ تا ۱۰ سال		
۱۲/۱	۱۸	۱۱ تا ۱۵ سال		
۱۱/۴	۱۷	۱۶ تا ۲۰ سال		
۶	۹	بیشتر از ۲۰ سال		
۱۰۰	۱۴۹	کل		

در ادامه توصیف پاسخگویان در سطوح هر یک از متغیرهای جمعیت‌شناختی آمده است: در جدول ۵ آماره‌های توصیفی شاخص‌های پژوهش شامل تعداد پاسخگویان، کمترین مقدار، بیشترین مقدار، میانگین، انحراف معیار، ضریب کشیدگی و چولگی گزارش شده است.

جدول ۵- توصیف پاسخگویان بر اساس شاخص‌های پژوهش

نام متغیر	تعداد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
برنامه درسی	۱۴۹	۳/۸۳۳	۶	۵/۳۸۵	۰/۶۱۵	-۰/۷۱۳	-۰/۵۷
شایستگی مدرسان	۱۴۹	۳/۲	۶	۵/۴۱۱	۰/۵۴۹	-۱/۱۹۷	۲/۲۲۹
شایستگی‌های ورودی مخاطبان	۱۴۹	۲/۵	۶	۵/۱۵۸	۰/۷۰۹	-۰/۵۵۳	۰/۲۱۷
شرایط علی	۱۴۹	۳/۷۰۶	۶	۵/۳۱۸	۰/۵۳۹	-۰/۵۰۵	-۰/۳۶۶

آزمون نرمال بودن داده‌ها: برای بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف استفاده می‌شود. هنگام بررسی نرمال بودن داده‌ها فرضیه صفر مبتنی بر این که توزیع داده‌ها نرمال است در سطح خطای ۵٪ تست می‌شود. بنابراین اگر مقدار معناداری آزمون بزرگ تر مساوی ۰/۰۵ به دست آید، در این صورت دلیلی برای رد فرضیه صفر مبتنی بر این که داده‌ها نرمال است، وجود نخواهد داشت. همان‌طور که در جدول ۶ مشخص است، داده‌های مربوط به متغیرهای تحقیق نرمال نیستند.

جدول ۶- نتایج آزمون نرمالیتی

نام متغیر	آماره آزمون	مقدار معناداری
برنامه درسی	۰/۲۰۷	۰/۰۰۰
شایستگی مدرسان	۰/۱۴۲	۰/۰۰۰
شایستگی‌های ورودی مخاطبان	۰/۱۷۱	۰/۰۰۰
شرایط علی	۰/۱۲۳	۰/۰۰۰

برای محاسبه پایایی بازآزمون از میان مصاحبه‌های انجام‌گرفته چند مصاحبه به‌عنوان نمونه انتخاب شده و هرکدام از آن‌ها در یک فاصله زمانی کوتاه و مشخص دوباره کدگذاری شد. سپس کدهای مشخص شده در دو فاصله زمانی برای هرکدام از مصاحبه‌ها با هم مقایسه شدند. در هرکدام از مصاحبه‌ها، کدهایی که در دو فاصله زمانی با هم مشابه هستند با عنوان «توافق» و کدهای غیرمشابه با عنوان «عدم توافق» مشخص می‌شوند. روش محاسبه پایایی بین کدگذاری‌های انجام‌گرفته توسط محقق در دو فاصله زمانی بدین ترتیب بوده است (Bazargan, 2010).

$$\text{درصد پایایی} = \frac{(\text{تعداد توافقات})}{\text{تعداد کل کدها}} \times 100$$

در این پژوهش ضریب پایایی بین کدگذاری‌های انجام‌شده ۸۱/۳ درصد به دست آمد که بیانگر قابل قبول بودن آن است.

محاسبه پایایی بین دو کدگذار: برای محاسبه پایایی مصاحبه با روش توافق درون موضوعی دو کدگذار^۱، از یکی از استادان مدیریت آشنا به کدگذاری درخواست شد تا به‌عنوان کدگذار ثانویه در پژوهش مشارکت کند در ادامه محقق به همراه این همکار پژوهش، تعداد سه

1 Inter coder reliability (ICR)

مصاحبه را کدگذاری کرده و درصد توافق درون موضوعی که به‌عنوان شاخص پایایی تحلیل به کار می‌رود با استفاده از فرمول زیر محاسبه شده است (Ibid).

$$\text{درصد توافق درونی} = \frac{\text{تعداد توافقات}^2}{\text{تعداد کل کدها}} \times 100$$

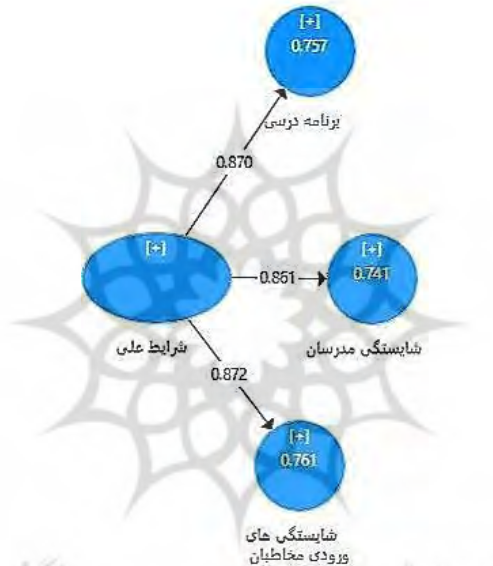
در این فرمول تعداد توافقات اشاره به تعداد کدهای مشترک و یکسان بین محقق و کدگذار همکار اشاره دارد. تعداد کل کدها نیز مجموع کدهای استخراجی بین محقق و کدگذار همکار است. به این ترتیب پایایی حاصل از دو کدگذار با توجه به محاسبات زیر ۸۴/۲ درصد به دست آمد.

$$\text{درصد توافق درونی} = \frac{2(83)}{197} \times 100 = 84/2$$

تجزیه و تحلیل بخش کمی

برازش مدل: محققان از یک چارچوب واحد برای برازش آزمون مدل‌سازی معادلات ساختاری واریانس محور یا همان روش حداقل مربعات جزئی پیروی نموده‌اند که عبارت‌اند از: الف- ارزیابی مدل اندازه‌گیری (مدل بیرونی^۱) شامل معیار پایایی، روایی همگرا و روایی واگرا، ب- آزمون مدل ساختاری (مدل درونی^۲)، ج- آزمون مدل کلی. در ادامه به بررسی هر کدام از این مؤلفه‌ها پرداخته می‌شود.

ارزیابی مدل اندازه‌گیری:

شکل ۲- مدل ضرایب استاندارد

پایایی و روایی همگرا:

جدول ۷- بررسی پایایی و روایی همگرا

نام متغیر	ضرایب بارهای عاملی	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	AVE
Q23	۰/۴۸۳			
Q24	۰/۵۰۲			
Q25	۰/۶۶۶			
Q26	۰/۹۵۸			
Q27	۰/۷۳۶	۰/۹۳۵	۰/۹۴۶	۰/۵۹۹
Q28	۰/۸۳۷			
Q29	۰/۸۱۷			
Q30	۰/۸۲۲			
Q31	۰/۷۸۸			

1 Outer Model
2 Inner Model

				Q32	-/۸۵۹
				Q33	-/۸۳۵
				Q34	-/۸۳۸
				Q35	-/۷۶۱
				Q36	-/۸۱۶
شایستگی مدرسان	۰/۷۸	۰/۸۵۲	۰/۵۴	Q37	-/۷۴۴
				Q38	-/۷۹۳
				Q39	-/۵۲۳
				Q40	-/۸۴۳
شایستگی‌های ورودی مخاطبان	۰/۹۱۵	۰/۹۴	۰/۷۹۷	Q41	-/۸۸۴
				Q42	-/۹۲۲
				Q43	۰/۹۲

مقدار ملاک برای مناسب بودن ضرایب بارهای عاملی، ۰/۴ است. در جدول فوق ضرایب بارهای عاملی مربوط به عامل‌های تحقیق از ۰/۴ بیشتر است. با توجه به این که مقدار مناسب برای آلفای کرونباخ ۰/۷، برای پایایی ترکیبی ۰/۷ و برای AVE، ۰/۵ است و تمامی معیارها در قسمت سنجش بارهای عاملی مقدار مناسبی دارند، می‌توان مناسب بودن وضعیت پایایی و روایی همگرایی تحقیق را تأیید کرد.

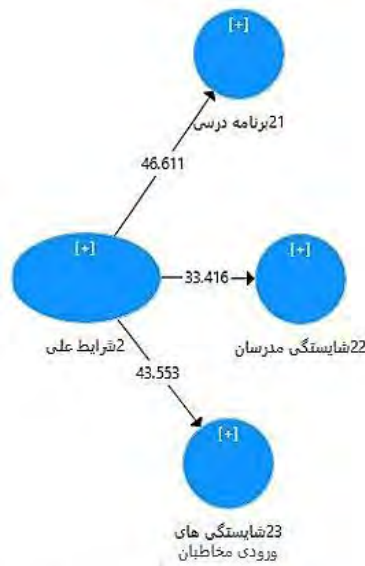
روایی واگرا:

جدول ۸- مقایسه میزان همبستگی یک عامل با سوال‌هایش در مقابل همبستگی آن عامل با سایر عامل‌ها

نام متغیر	برنامه درسی	شایستگی مدرسان	شایستگی‌های ورودی مخاطبان
Q23	۰/۴۸۳	۰/۴۵۳	۰/۳۷۷
Q24	۰/۵۰۲	۰/۳۴۶	۰/۴۲۳
Q25	۰/۶۶۶	۰/۵۵۷	۰/۵۵۳
Q26	۰/۹۵۸	۰/۵۷۶	۰/۶۰۸
Q27	۰/۷۳۶	۰/۵۴۶	۰/۵۱۱
Q28	۰/۸۳۷	۰/۴۷۲	۰/۵۲
Q29	۰/۸۱۷	۰/۴۸۶	۰/۴۸۴
Q30	۰/۸۲۲	۰/۴۱۱	۰/۴۵۹
Q31	۰/۷۸۸	۰/۵۳۸	۰/۵۰۱
Q32	۰/۸۵۹	۰/۴۵	۰/۴۶۶
Q33	۰/۸۳۵	۰/۴۵۳	۰/۵۰۸
Q34	۰/۸۳۸	۰/۵۱۴	۰/۵۳۶
Q35	۰/۵۲۵	۰/۷۶۱	۰/۵۳۲
Q36	۰/۳۷۱	۰/۸۱۶	۰/۴۰۵
Q37	۰/۴۰۸	۰/۷۴۴	۰/۴۸
Q38	۰/۶۲۴	۰/۷۹۳	۰/۵۴۳
Q39	۰/۳۳۲	۰/۵۲۳	۰/۳۰۳
Q40	۰/۶۶۲	۰/۶۵۵	۰/۸۴۳
Q41	۰/۴۶۷	۰/۵۰۴	۰/۸۸۴
Q42	۰/۵۷۷	۰/۵۳۵	۰/۹۲۲
Q43	۰/۵۸۱	۰/۵۳۴	۰/۹۲

بررسی روایی واگرایی مؤلفه‌های اصلی پژوهش به روش فورنل و لارکر نشان داد مقدار جذر AVE هر عامل از مقدار همبستگی دو عامل بیشتر است. بنابراین روایی واگرایی تحقیق را به روش فورنل و لارکر تأیید می‌شود. هم چنین معیار HTMT برای همه جفت متغیرها کمتر از ۰/۹ به دست آمد. بنابراین روایی واگرایی مدل پژوهش بر اساس معیار HTMT نیز تأیید می‌شود.

آزمون مدل ساختاری: مقادیر T: همان طور که در جدول ۹ مشاهده می‌شود سنجش رابطه‌ی بین عامل‌ها نشان داد مقدار t-value بین متغیرهای پژوهش بیشتر از ۱/۹۶ بود. بنابراین فرضیه‌های پژوهش در سطح اطمینان ۰/۹۵ تأیید می‌شود.

شکل ۳- مدل ضرایب معناداری

جدول ۹- بررسی روابط درون مدل ساختاری

P Value	T Value	خطای استاندارد	ضرایب استاندارد	بررسی رابطه‌ها درون مدل ساختاری تحقیق
۰/۰۰۰	۱۷/۷۹۴	۰/۰۴۲	۰/۷۴۲	شرایط علی ← پدیده اصلی
۰/۰۰۰	۴۶/۶۱۱	۰/۰۱۹	۰/۸۷	شرایط علی ← برنامه درسی
۰/۰۰۰	۳۳/۴۱۶	۰/۰۲۶	۰/۸۶۱	شرایط علی ← شایستگی مدرسان
۰/۰۰۰	۴۳/۵۵۳	۰/۰۲	۰/۸۷۲	شرایط علی ← شایستگی‌های ورودی مخاطبان

معیارهای R^2 ، Q^2 و f^2 : با توجه به بررسی انجام شده معیارهای R^2 و Q^2 برای متغیرهای وابسته در حد متوسط و قوی، و معیار F^2 برای متغیرهای وابسته قوی بود.

آزمون مدل کلی: حصول مقدار ۰/۷۱۱ برای GOF، نشان از برازش مناسب مدل دارد. در مجموع با عنایت به نتایج به دست آمده باید گفت با توجه به مراحل که جهت تصدیق مدل اندازه‌گیری و محاسبات روایی سازه و تشخیصی و به دنبال آن آزمون روابط بین سازه‌های تحقیق انجام شد، باید گفت مدل ارائه شده توسط پژوهشگر تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه گیری

همان طور که بیان شد هدف این پژوهش، شناسایی و ارائه الگوی عوامل مؤثر بر تربیت معلم کارآفرین در ایران است. در بخش کیفی با مصاحبه‌ی به دست آمده از ۲۰ نفر صاحب‌نظر کارآفرینی و علوم تربیتی، که منجر به شناسایی ۳۲۸ کد باز، ۱۲ کد محوری و ۳ کد انتخابی (شامل مقوله‌های شایستگی ورودی، برنامه درسی و شایستگی مدرسان) شد که مقوله شایستگی ورودی با زیرمقوله‌های ویژگی‌های شخصیتی و مهارت‌های نرم کارآفرینی، مقوله‌ی برنامه درسی با زیرمقوله‌های سازماندهی برنامه درسی، محتوای عمومی و تخصصی، اهداف، مخاطب، فعالیت‌های یادگیری، طراحی آموزشی و همچنین مقوله‌ی شایستگی مدرسان با زیرمقوله‌های روحیه کارآفرینی، مهارت‌های معلمی و مهارت‌های تخصصی عوامل مؤثر بر تربیت معلم کارآفرین در ایران است که از نتایج این پژوهش حاصل شده است. اکپان و یوماه (Akpan & Umoh, 2018)، در پژوهش خود نشان دادند که عوامل مؤثر بر اجرای درست برنامه درسی کارآفرینی، شامل، مدرسان حرفه‌ای، زیرساخت‌های لازم و استفاده از روش‌های کارگاهی (Workshop) متعدد برای جلب نظر دانش‌آموزان هستند، که مؤلفه‌های برنامه درسی و مدرسین با نتایج پژوهش همسوست. یعقوبی نجف‌آبادی (Yaghoubi Najafabadi, 2010)، در مطالعه خود از عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی، توجه خاص به تقویت نظام آموزشی را بر شمرده است. اجاکی، رضایی، نادری و جعفری (Ojaghi, Rezaei, Naderi &)

(Jafari, 2017) در پژوهش خود الگوی مفهومی مؤلفه‌های اثرگذار بر نظام آموزش کارآفرینی، اهداف آموزشی کارآفرینی، محتوای درسی کارآفرینی، برنامه‌ها و سیاست‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، مهارت‌های مدرسان و مربیان کارآفرینی و روش تدریس را از مؤلفه‌های سطح خرد نظام آموزش کارآفرینی برشمردند که با نتایج تحقیق حاضر همسوست.

در مقوله‌ی شایستگی ورودی، مهارت‌های نرم کارآفرینی که باید دانش‌آموزان در سنین پایین و از دبستان و متوسطه‌ی اول تحت یادگیری قرار گیرند مسأله‌ی مهمی است، برنامه‌های آموزش کارآفرینی به هم پیوسته است و پیش‌فرض تحقیق حاضر نیز تلقی می‌شود، دانش‌آموزان در سنین پایین این آموزش‌ها را دیده‌اند لذا در سنین بالا مثل متوسطه‌ی دوم باید مهارت‌های تخصصی کارآفرینی آموزش داده شود. از جمله‌ی مهارت‌های نرم کارآفرینی عبارت‌اند از: مهارت‌های کار تیمی و گروهی، خلاقیت و

در پژوهش لوسزکیو (Luczkiw, 2008) آمده است که کارآفرینی در چارچوب یادگیری سه حیطه دارد که عبارت‌اند از: یادگیری درباره کارآفرینی، یادگیری برای کارآفرینی و یادگیری از طریق کارآفرینی، از نظر ماهیت نیز این برنامه باید مبتنی بر رویکرد چندرشته‌ای باشد و قواعد پیچیدگی علوم را نشان دهد و همان‌گونه که افراد دارای استعداد، انگیزه و هویت‌های پیچیده‌ای هستند نیازهای متنوع آن‌ها را مرتفع نماید. در تحقیق امید، هاشمی، قلتاش و ماشینی (Omidi, Hashemi, Gholash & Mashinchi, 2019) نیز ویژگی پذیرندگان [شایستگی ورودی] را به‌عنوان شرایط زمینه‌ای الگوی ارائه شده آورده است. در تحقیق آندریوخینا و همکاران (Andryukhina, 2016) صلاحیت، تجزیه و تحلیل عملکردی و عمومی آموزشی با رویکرد پیشرو ادغام و مدل شایستگی یک استاد آموزش فنی و حرفه‌ای به‌عنوان مبنای نظارتی تدوین و اثبات می‌شود. این مدل شامل مهارت‌های شخصی (با ابعاد فرعی ابعاد تمامیت، اخلاق حرفه‌ای، حرفه‌ای‌گری، مسئولیت‌پذیری، سازگاری / انعطاف‌پذیری و خودانگیزی)، مهارت‌های محیط کار (ابعاد فرعی ارتباطات، تصمیم‌سازی، کارگروهی، احساس و آگاهی چندفرهنگی، برنامه‌ریزی، سازماندهی و مدیریت، رهبری) مهارت‌های تخصصی (ابعاد فرعی سواد فناوری و کامپیوتر، مهارت‌های اختصاصی شغل، جهت‌گیری خدمات، توسعه‌ی حرفه‌ای) می‌باشد. و با هدف تدوین، اثبات و تأیید مدل نظارت بر صلاحیت‌های آموزشی حرفه‌ای استادان در آموزش فنی و حرفه‌ای.

موضوع تجربه‌ی کارآفرینی در شایستگی ورودی نیز در مصاحبه‌شوندگان به چالش کشیده شد و نظر تمام متخصصین امر این بود که ندرتاً دانش‌آموزی یافت خواهد شد که تجربه‌ی کارآفرینی داشته باشد لذا ویژگی‌های شخصیتی و مهارت‌های نرم کارآفرینی را در شایستگی‌های زمان پذیرش کافی دانستند.

در مقوله‌ی برنامه درسی نیز زیرمقوله‌ی مخاطب در دیگر زیرمقوله‌ها تأثیر می‌گذارد و غالب متخصصان علوم تربیتی و کارآفرینی اذعان داشته‌اند که تربیت معلم کارآفرین در هنرستان و فنی و حرفه‌ای با متوسطه‌ی نظری کاملاً متفاوت است لذا مخاطب دیگر زیرمقوله‌ای برنامه درسی نیز باید با مخاطب تغییر کند.

برنامه‌ریزی درسی شامل سازماندهی یک سلسله فعالیت‌های یاددهی و یادگیری به‌منظور ایجاد تغییرات مطلوب در رفتار یادگیرنده و ارزشیابی میزان تحقق این تغییرات است (Yarmohammadian, Bahrami & Foroughi Abri, 2010). یکی از عوامل اصلی و مؤثر در نظام تربیتی، برنامه درسی است که نقش مهمی در نتایج یادگیری متربیان دارد. برنامه درسی شامل برنامه‌ی درسی رسمی و غیررسمی است (Eilks & Hofstein, 2017).

در برنامه‌ی درسی کارآفرینی برای کلیه‌ی مقاطع آموزش و پرورش باید یک نگاه سیستمی حاکم باشد، این برنامه‌ی درسی در ابتدا باید یکسری شایستگی‌ها را به‌عنوان شایستگی‌های نرم کارآفرینی از جمله؛ اعتمادبه‌نفس، خلاقیت، جرئت‌ورزی، مسوولیت‌پذیری اجتماعی، کار گروهی، کار تیمی، تیم‌سازی، نگرش نسبت به کار، قداست کار، ارزش کار، پذیرش شکست و... ارتقاء دهد، لذا با فرض تحقق اهداف برنامه‌ی درسی مقاطع پایین‌تر در متوسطه‌ی دوم دیگر نیازی به شایستگی‌های نرم نیست در غیر این صورت باید به نام پیش‌نیاز در متوسطه‌ی دوم آورده شود، هم چنین این موضوع در برنامه‌ی درسی تربیت معلم کارآفرینی نیز لحاظ گردد، هم چنین در سطح دانش کارآفرینی نظریات، تعاریف و مفاهیم آن نیز آموزش داده شود (Mehrmoammadi, 2019).

روسکاوارا و پیهکالا (Ruskovaara & Pihkala, 2013) در نتایج پژوهش خود با موضوع عوامل تشکیل‌دهنده تربیت معلم کارآفرینی، به برنامه درسی به‌عنوان عاملی مؤثر در تربیت معلم کارآفرینی رسیدند. همچنین استفاده از الگوهای تدریس، ابزارهای کمک‌آموزشی و روش‌های خلاقانه مشارکت را از ابعاد آموزشی می‌دانند که باید از سوی معلمان کارآفرینی مورد استفاده قرار گیرد. همچنین یافته‌های این پژوهش از نظر محتوا و سازماندهی برنامه درسی با تحقیقات کاسین، وانه ونهون، لیگوری و وینکل (Kassean, Vanevenhoven, Liguori & Winkel, 2015)، دراکوپولو داد و هینس (Drakopoulou Dodd & Hynes, 2012)، جونز و ماتلای (Jones & Matlay, 2011)، گوتام و هولدن (Ghulam & holden, 2008)، ماتلای (Matlay, 2008) و روشن، سیفی، عبدالهی، نوکانی و بنی جمالی (Roshan, Seifi, Abdillahi, Nokani & Banijamali, 2015) همسوست.

مقوله‌های اهداف، محتوا، رویکردهای تدریس و ارزشیابی از عناصر برنامه درسی کارآفرینی می‌باشد و دارای محتوایی از شایستگی‌های انگیزه دستیابی به موفقیت، تمایل به خوداتکایی، خلاقیت و نوآوری، گرایش شدید به پیش‌قدمی، ریسک‌پذیری، فرصت‌یابی، هدف‌گذاری، خودآگاهی، تسلط بر رفتار و پافشاری و مقاومت در انجام کار است. از جمله‌های اهداف برنامه‌ی درسی کارآفرینی در دوره‌ی ابتدایی، آشنایی با مفاهیم پایه، انگیزه، علاقه و روحیه کارآفرینانه [مهارت‌های نرم] و در دوره متوسطه، پرورش مهارت‌ها و شایستگی‌های کارآفرینی می‌باشد. محتوای برنامه درسی نیز منطبق بر اهداف بوده و در سه سال نخست ابتدایی، به صورت تلفیقی و پس از آن به هر دو حالت تلفیقی و درس جداگانه است. رویکردهای فعال تدریس، به‌ویژه رویکردهای استقرایی و شهودی برای یادگیری مناسبند. در ارزشیابی نیز رویکردهای ارزشیابی اصیل و عملکردی تناسب بیشتری با ماهیت کارآفرینی دارند؛ ضمناً ارزشیابی تکوینی در این عرصه حائز اهمیت هستند (Mortezanejad, Attaran, Hosseinikhah & Abbasi, 2017).

در مقوله‌ی شایستگی مدرسان از متخصصان امر سؤال شد و ندرتاً به این موضوع اشاره شد و قاطبه‌ی مصاحبه‌شوندگان بیان کردند که نمی‌توان از وجود کارآفرین به‌عنوان یک معلم صرف بهره برد اما می‌توان به نام سخنران، ملاقات از وی و ... از وجود ایشان استفاده کرد. مؤلفه‌های برنامه‌ریزی، رهبری، سازماندهی، مدیریت کلاس درس، انگیزش، خلاقیت و نوآوری، خودمدیریتی، سازگاری و ارتباطی، برای مدل شایستگی مدرسان حرفه‌ای دانشگاه علمی کاربردی ارزیابی و به تأیید رسید (Fathi, Alizadeh & Zamani Moghaddam, 2020). اسلمی، اسمعیلی، سعیدی پور و سرمدی (Aslami, Smaeili, Saeidipour & Sarmadi, 2018) شایستگی‌های حرفه‌ای مدرسان را در شش بعد اصلی اجتماعی (با ابعاد فرعی پشتیبانی از دانشجو، تسهیل‌گری اجتماعی و ایجاد محیط یادگیری گروهی)، اخلاقی (با ابعاد فرعی مدیریت تعارضات و تعهد کاری)، اداری (با ابعاد فرعی درک چهارچوب اداری، مدیریت دوره و اقدامات توسعه شغلی)، فردی (بعد فرعی ویژگی‌های فردی)، فنی (با ابعاد فرعی متخصص فناوری و پشتیبانی فنی)، پداگوژیک (با ابعاد فرعی طراح تکالیف محتوا، برنامه‌ریزی، استفاده از نظریات یادگیری و آموزش، ایجاد انگیزه آموزشی، تسهیل‌کننده محتوا، راهبردهای تدریس) و ارزیابی (ابعاد فرعی ارزیابی دوره و ارزیابی دانشجو) قرار دادند. ترک زاده، مرزوقی، محمدی و احمدکرم‌اج (Turkzadeh, Marzooghi, Mohammadi & Ahmadvkarmaj, 2018) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که شایستگی‌های مدرسان با تجارب دوره و دستاوردهای تحصیلی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان کردستان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

بنابراین معلمان کارآفرین می‌توانند حلقه‌ی مفقوده‌ی نظام تربیت معلم کارآفرین باشند تا مدیریت و راهبری، قوانین و مقررات، برنامه‌های درسی و شیوه‌های ارائه آن، منابع انسانی دستگاه تعلیم و تربیت، تعامل با صنعت و خدمات و ... را به هم درآمیزند. از سوی دیگر عملکرد معلمان کارآفرینی دارای اثرات مثبت اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و فردی در جامعه دارد. تربیت معلم کارآفرین موجب خواهد شد تا معلم کارآفرین خود را به عنوان متولی امور کارآفرینی، کسب و کار و توسعه‌ی کشور دانسته و در این امر خطیر تلاش کند. با توجه به مدل پژوهش حاضر، باید گفت که لزوم فرآیند تربیت معلم کارآفرین در ایران که اساس و ریشه‌ی آن در پیش از آموزش رسمی دانش‌آموزان است باید از کودکی آغاز شود تا مقاطع بالاتر تحصیلی همچون دانشگاه تداوم یابد. بی‌شک مدل حاضر گویای آن است که تربیت معلم کارآفرین در ایران تنها و تنها وظیفه و تکلیف آموزش و پرورش نیست بلکه نیازمند تلاش جمعی و هماهنگ همه بخش‌ها و نهادهای جامعه است و در صورتی که هماهنگی بین‌بخشی در جامعه وجود نداشته باشد، سرمایه‌گذاری‌های صورت گرفته در آموزش و پرورش به منظور تربیت معلم کارآفرینی باید منجر به تربیت دانش‌آموزان کارآفرین گردد هزینه‌ای بیش نخواهد بود. نتایج پژوهش حاضر برای دست‌اندرکاران و سیاست‌گذاران آموزشی و اقتصادی در شناسایی عوامل، بازدارندها، تربیت معلم کارآفرین، فرآیند آموزش کارآفرین، استراتژی‌های آموزش کارآفرینی و پیامدهای کارآفرینی مفید است و می‌تواند در شکل‌دهی به اهداف و اقدامات آتی راهنمای سیاست‌گذاران، دست‌اندرکاران آموزشی، و نهادهای جامعه قرار گیرد.

پیشنهاد‌های کاربردی پژوهش

پیشنهاد می‌گردد تا چهارچوب و الگوی طراحی شده در پژوهش حاضر همراه با زیرمؤلفه‌های آن به صورت یک اقدام و چند برنامه عملیاتی در برنامه‌های تحصیلی سنواتی دانشگاه فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی گنجانده و اجرا شود؛ لازم است متولیان و سیاست‌گذاران تربیت معلم با سایر بخش‌ها و نهادها همچون شهرداری‌ها، بانک‌ها و وزارت کار، سازمان‌های خدماتی و تولیدی و صنعتی تفاهم‌نامه‌هایی را جهت تسهیل حرکت دانشجویان تربیت معلم کارآفرین منعقد نمایند؛ پیشنهاد می‌شود دستگاه تعلیم و تربیت در راستای نهادینه نمودن فرهنگ کارآفرینی، با سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی، مذهبی، اجتماعی، از جمله رسانه ملی جهت آموزش، تبلیغات و فرهنگ‌سازی همکاری و مشارکت و تعامل نزدیکی کردن داشته باشند؛ همه‌ی بخش‌های تربیت معلم از جمله مدیریتی، آموزشی و ... در تحقق تربیت معلم کارآفرین نقش به‌سزایی ایفا خواهند کرد لذا برنامه‌های توانمندسازی حرفه‌ای حوزه‌های مربوطه و تبیین وظایف، نظارت و ارزشیابی بر انجام درست آن و همچنین بهبود مستمر این فرآیند باید به‌طور جدی و عملی در دستور کار قرار گیرد؛ پیشنهاد می‌گردد واحدی جهت سیاست‌گذاری، اجرا و

نظارت و ارزشیابی و شروع و پیگیری مراحل و گام‌های مدل تربیت معلم کارآفرین برای بهبود و کیفیت بخشی به فرایندها در دانشگاه‌های فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی تأسیس گردد؛ به‌عنوان پیامد مدل تربیت معلم کارآفرین، فارغ‌التحصیلان تربیت معلم کارآفرین یا دبیران کارآفرین باید توسط دستگاه تعلیم و تربیت کشور برنامه‌های توسعه‌ی حرفه‌ای مستمر داشته باشد؛ دانش‌آموز کارآفرین و مدرسه‌ی کارآفرین باید در اولویت برنامه‌های دستگاه تعلیم تربیت کشور باشد.

شکل ۳- مدل الگوی تربیت معلم کارآفرین در ایران

محدودیت‌های پژوهش

همانند هر پژوهش دیگری، پژوهش حاضر نیز با محدودیت‌هایی روبرو بوده است. اهم محدودیت‌های پژوهش حاضر عبارت‌اند از:
 ✓ از آنجاکه تحلیل داده‌های کیفی مبتنی بر پارادایم تفسیری است، لذا ممکن است در بخش تحلیل داده‌های کیفی ذهنیت محقق در نحوه استخراج مؤلفه‌ها تأثیرگذار بوده باشد. البته در پژوهش حاضر محقق تلاش نموده تا حد امکان بدون سوگیری عمل نموده و صرفاً اقدام به رصد تجارب و دیدگاه‌های مصاحبه‌شوندگان کند.
 ✓ طولانی بودن پرسشنامه و زمان‌بر بودن فرآیند تکمیل آن: پرسشنامه پژوهش حاضر مشتمل بر ۱۰۰ گویه بود که این طولانی بودن ممکن است عاملی برای عدم انگیزه پاسخگویان و عدم دقت آنان در پاسخ به گویه‌ها بوده باشد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در تمام مراحل انجام تحقیق و تهیه گزارش پژوهش، اصول اخلاقی پژوهش از جمله: رعایت کامل حقوق شرکت‌کنندگان، صداقت امانت‌داری علمی، حقیقت‌جویی و... به‌طور کامل رعایت شده است.

حامی مالی

هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تأمین شد.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

تشکر و قدردانی

از دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت، تربیت معلم و کارآفرینی که در این امر پژوهشگر را یاری رساندند بی‌نهایت قدردانی می‌کند.

Referenes

- Aghajani, H., Samadi Miarkalaie, H., & Samadi Miarkalaie, H. (2013). Verification and investigation of Entrepreneurial curriculum;s effectiveness of quick-return plans on mazandarani Entrepreneur women. *Women & b society*, 4(15), 1-28.
- Agim, N. C. (2020). Imperatives of entrepreneurship education amongst library and information science undergraduate in Nigeria: The case study of LIS Undergraduates in South-East and South-South Geopolitical Zones of Nigeria. *Library Philosophy and Practice*, 3907.
- Ahmadi, A., MohammadKazemi, R., & Mohammadi Elyasi, Gh. (2016). Identifying the methods of entrepreneurship education in the field of emotional learning with the approach of "education through healthy entertainment. *Entrepreneurship Development*, 10(2), 201-220. (In Persian)
- Ahmadpour Dariani, M., & Moghimi, S. M. (2008). *The basics of entrepreneurship*. Tehran: Farandish Publications. (In Persian)
- Akpan, M.E., & Umoh, S.W. (2018). Assessment implementation of entrepreneurship curriculum in secondary schools in uyo ibom state. *Journal of teacher perspective*, 13(1), 161-168.
- Andryukhina, L. M., Dneprov, S., Sumina, T. G., Zimina, E. Y., Utkina, S. N., & Mantulenko, V. V. (2016). *International Journal of Environmental and Science Education*, 11(14), 7016-7034.
- Aslami, M., Esmaili, Z., Saeidipour, B., & Sarmadi, M. (2018). Explaining the professional competencies of lecturers in the electronic learning environment, *Education Strategies in Medical Sciences*, 11(2), 15-24.
- Baggen, Y., Lans, T., & Gulikers, J. (2021). Making Entrepreneurship Education Available to All: Design Principles for Educational Programs Stimulating an Entrepreneurial Mindset. *Entrepreneurship Education and Pedagogy*, 5(3), 2515127420988517.
- Balmaceda, F. (2018). Entrepreneurship: skills and Financing. *Small business Economics*, 50(4), 871-886.
- Bashokooh Ajirloo, M., Heydari Anari A., & Moradi, M. (2015). Investigating organizational factors affecting the idea of entrepreneurship among secondary school teachers in Ardabil city. *Journal of school psychology*, 4(1), 38-51. (In Persian)
- Bazargan, A. (2010). *An introduction to qualitative and mixed research methods: common approaches in behavioral sciences*. Dedar Publications, fifth edition. (In Persian)
- Bischoff, K., Volkman, C. K., & Audretsch, D. B. (2018). Stakeholder collaboration in entrepreneurship education: An analysis of the entrepreneurial ecosystems of European higher educational institutions. *The Journal of Technology Transfer*, 43 (1), 20-46.
- Brüne, N., & Lutz, E. (2020). The effect of entrepreneurship education in schools on entrepreneurial outcomes: a systematic review. *Management Review Quarterly*, 70 (2), 275-305.
- Bygrave, W. (1997). *The Portable MBA in Entrepreneurship*. New York: John Wiley & Sons.
- Delavare, A. (2017). *Research method in psychology and educational sciences*. Tehran: Ravan. (In Persian)
- Drakopoulou Dodd, S., & Hynes, B. (2012). The Impact of Regional Educational Contexts upon Enterprise Education. *Entrepreneurship & Regional Development*, 24 (9-10), 733-740.
- Eilks, I., & Hofstein, A. (2017). Curriculum development in science education. In *Science Education* (pp. 167-181). Germany: Brill Sense.
- Fang, F., & Luo, X. E. (2020, January). Entrepreneurship Introductory Course Designed for Students Majoring in Network Engineering. In *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*, IOP Publishing.
- Fathi, M., Alizadeh, S., & Zamani Moghaddam, A. (2020). Presenting a model to Develope the professional competences of instructors of the University of Applied Sciences and technology. *Public Management Research*, 13(49), 243-268.
- Fayolle, A., & Degeorge, J. M. (2006). Attitudes, intentions, and behaviour: New approaches to evaluating entrepreneurship education. *International Entrepreneurship Education. Issues and Newness*, 74-89.
- Fayolle, A. (2013). Personal views on the future of entrepreneurship education. *Entrepreneurship & Regional Development An International Journal*, 25(7-8), 692-701.
- Fayolle, A., & Gailly, B. (2015). The impact of entrepreneurship education on entrepreneurial attitudes and intention: Hysteresis and persistence. *Journal of Small Business Management*, 53 (1), 75-93.
- Fayolle, A., Gailly, B., & Lassas-Clerc, N., (2006). Assessing the impact of entrepreneurship education programmes: a new methodology. *Journal of European Industrial Training*, 30 (9), 701-720.
- Fayolle, A., Lamine, W., Mian, S., & Phan, P. (2020). Effective models of science, technology and engineering entrepreneurship education: current and future research. *The Journal of Technology Transfer*, 1-11.
- Ghulam N, holden R (2008). Graduate Entrepreneurship: intentions, education and Training Tournal. *Education-Training*, 50 (7), 555-541
- Gibb, A. (2008). Entrepreneurship and enterprise education in schools and colleges: Insights from UK practice. *International Journal of Entrepreneurship Education*, 6(2), 48-53.
- Graeli Sheikh, R., & Parsa, A. (2011). Examining the teacher's role in developing students' entrepreneurial personality traits. *The first national education conference in Iran 1404*, Tehran. (In Persian)

- Henry, C., Hill, F., & Leitch, C. (2005). Entrepreneurship education and training: can entrepreneurship be taught? *Education-Training*, 47, 158-169.
- Hiar, J.F., Hult, T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2021). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM)*. NewYork: Sage Publishing.
- Hisrich, R.D & Peters, M. P. (1998). *The Individual Entrepreneur in Entrepreneurship*. NewYork: Hill Publishing.
- Jafari Moghadam, S., & Fakharzadeh, A. S. (2011). Development of entrepreneurial attitude in textbooks (case study: Persian books for elementary school). *Journal of work and society*, 4(1), 31-45. (In Persian)
- Jena, R. K. (2020). Measuring the impact of business management Student's attitude towards entrepreneurship education on entrepreneurial intention: A case study. *Computers in Human Behavior*, 107, 106275.
- Jones, C., & Matlay, H. (2011). Understanding the heterogeneity of entrepreneurship education: going beyond Gartner. *Journal of Education+Training*, 53 (8/9), 692-703.
- Kassean, H., Vanevenhoven, J., Liguori, E., & Winkel, D. E. (2015). Entrepreneurship education: a need for reflection, real-world experience and action. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 21(5), 690-708.
- Koev, S. R., Moroz, I., Mushynska, N., Kovin'ko, O., & Kovalchuk, S. (2019). Features of building a managerial career based on entrepreneurship education. *Journal of Entrepreneurship Education*.
- Kourilsky, M. L., & Walstad, W. B. (1998). Entrepreneurship and female youth: knowledge, attitudes, gender differences, and educational practices. *Journal of Business Venturing*, 13 (1), 77-88.
- Kyrö, P., & Carrier, C. (2005). The dynamics of learning entrepreneurship in a cross-cultural university context. University of Tampere, Faculty of Education, Research Centre for Vocational and Professional Education.
- Liu, T., Walley, K., Pugh, G., & Adkins, P. (2020). Entrepreneurship education in China. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*.
- Luczkiw, E. (2008). Entrepreneurship Education in an age of Chaos, Complexity and Disruptive Change. in potter, J. (Ed), *Entrepreneurship and higher education: 65-93*. US: OECD publishing.
- Matlay, H (2008). The impact of entrepreneurship education on entrepreneurial outcomes. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 15 (2), 382-396.
- Mehrmohammadi, M. (2019). *Entrepreneurship curriculum*. Tarbiat Modares University, Faculty of Humanities.
- Mei, H., Lee, C. H., & Xiang, Y. (2020). Entrepreneurship Education and Students' Entrepreneurial Intention in Higher Education. *Education Sciences*, 10(9), 257.
- Miller, D. & Toulouse, J.M. (1986). Chief executive personality and corporate strategy and structure in small firms. *Management Science*, 32(11), 1389-1409.
- Mortezanejad, N., Attaran, M., Hosseinikhah, A., Abbasi, C. (2017). Explaining the elements of the entrepreneurship curriculum in the course of general education (synthesis). *Theory and Practice in Curriculum*, 5(9), 105-142.
- Muhammad, A., Akbar, S., & Dalziel, M. (2011). The journey to develop educated entrepreneurs: prospects and problems of Afghan businessmen. *Education+ Training*, 53(5), 433-447.
- Nabi, G., Liñán, F., Fayolle, A., Krueger, N., & Walmsley, A. (2017). The impact of entrepreneurship education in higher education: A systematic review and research agenda. *Academy of Management Learning & Education*, 16(2), 277-299.
- Nabi, G., Walmsley, A., Liñán, F., Akhtar, I., & Neame, C. (2018). Does entrepreneurship education in the first year of higher education develop entrepreneurial intentions? The role of learning and inspiration. *Studies in Higher Education*, 43(3), 452-467.
- Najafi, H., & Ashrafi, S. (2016). Identifying the entrepreneurship symptoms of teachers and evaluating its current situation. *Family and Research*, 14(4), 7-28. (In Persian)
- Nemati, M., Karamipour, M., & Mohammadi Chemnari, H. (2016). The Relationship between Communication Skills and Entrepreneurship Skills among Allameh Tabatabai University and Kharazmi. *Journal of Research in Educational Science*, 9(31), 285-325. (In Persian)
- Ojaghi, S., Rezaei, B., Naderi, N., & Jafari, H. (2017). Presenting the conceptual model of the micro and macro components of the entrepreneurship education system. *Journal of Studies Entrepreneurship and sustainable Agriculture Development*, 3(4), 39-54. (In Persian)
- Omidi, J., Hashemi, S. A., Gholtash, A., Mashinchi, A. A. (2019). The model of the middle school entrepreneurship education curriculum based on the theory arising from the data. *Theory and practice in the curriculum*, 7(14), 5-34.
- Oosterbeek, H., Van Praag, M., & Ijsselstein, A. (2010). The impact of entrepreneurship education on entrepreneurship skills and motivation. *European economic review*, 54(3), 442-454.
- Parsa, A., & Sheikh, R. (2018). Investigating the effect of entrepreneurship education on the development of entrepreneurial talent of students of Ahvaz State Labor and Knowledge Colleges, the first national conference on education in Iran 1404, Tehran, Science, Technology and Industry Policy Research Institute. (In Persian)

- Roshan, M., Seifi, E., Abdollahi, B., Nokani, J., & Banijamali, Z. (2015). Investigating the relationship between teacher entrepreneurship education (goals, content, necessity, method and educational environment) with the entrepreneurial spirit of high school students in Tehran. *New Educational Thoughts*, 11(1), 152-179.
- Ruskovaara, E., & Pihkala, T. (2013). Teachers implementing entrepreneurship education: classroom practices. *Education+ training*, 55(2), 204-216.
- Samadaghaie, J. (1999). *Entrepreneurial organizations*. Tehran: Public Administration Education Center Publications. (In Persian).
- Sandi, A., & Mafizaton Nurhayati, M. (2020). Effect of Entrepreneurship Education, Family Environment and Self-Efficacy on Students Entrepreneurship Intention. *Proceedings of the 4th International Conference on Management, Economics and Business (ICMEB 2019)*.
- Shakeri Siahkamari, Sh., Yarmohammadzadeh, P., & Yarigholi, B. (2018). Identifying the mindset of entrepreneurial teachers regarding the factors related to the promotion of entrepreneurial culture in schools. *School Management Magazine*, 6(2). 243-263. (In Persian)
- Shinnar, R., Pruett, M., & Toney, B. (2009). Entrepreneurship education: Attitudes across campus. *Journal of education for business*, 84(3), 151-159.
- Shojaei, A., Arefi, M., Fathi Vajargah, K., & Shams Moorkani, Gh. (2019). Designing a model of entrepreneur-oriented curriculum competencies in the field of educational sciences. *Science and Technology Policy*, 11(1), 88-77. (In Persian)
- Stevenson, H., Roberts, J., & Grousbeck, H. (1985). *New Business Ventures and the Entrepreneur*. R.D. Irwin.
- Strachan, G. (2018). Can education for sustainable development change entrepreneurship education to deliver a sustainable future?. *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 9(1), 36-49.
- The document on the fundamental transformation of the education system. (2013). The document on the fundamental transformation of the education system was compiled with the cooperation of the Supreme Council of the Cultural Revolution and the Supreme Council of the Ministry of Education. (In Persian)
- Torkzadeh, J., Marzooghi, R., Mohammadi, M., & Ahmad Karmaj, V. (2018). In the research titled the relationship between lecturers' competencies and course experiences and academic achievements of Farhangian University students. *Teaching Research*, 6(1), 99-119.
- Wilson, K. E. (2008). Entrepreneurship education in Europe. *Entrepreneurship and higher education*.
- Xianguo, Y., Weixiang, W., & Zhouqi, R. (2009) Corporate entrepreneurship in the enterprise clusters environment-Influence of network resources and entrepreneurial orientation on firm performance. *Corporate entrepreneurship in the enterprise clusters environment*. *Front. Bus. Res. China*, 3(4), 566-582.
- Yadollahi Farsi, J., Mirarab Razi, R. (2009). Examining the presentation of the entrepreneurship education curriculum in the field of educational sciences. *Entrepreneurship Development Quarterly*, 1(3), 61-80. (In Persian)
- Yaghoubi Najafabadi, A. (2010). The necessity of entrepreneurship education at all levels of education. *School counselor magazine*, 5(4), 28-32. (In Persian)
- Yarmohammadian, M. H., Bahrami, S., & Foroughi Abri, A. A. (2010). *Management and Educational Planning*. Tehran: Sahbaye Danesh.
- YazdanPanah, M., & Zobeidi, T. (2017). The effect of entrepreneurial characteristics on entrepreneurial intention in Ramin University of Khuzestan. *Research and Planning Quarterly in Higher Education*, 23(2), 115-131. (In Persian)
- Zainuddin, M. N. (2012). *University's Entrepreneurship Education: Creating Meaningful Impression for New Generation*. Edited by Thierry Burger-Helmchen, 175.
- Zhang, C., Zhao, L., Liang, X., & Li, J. (2021). Research on the effectiveness of education and training incentive mechanism to promote college students' Entrepreneurship. In *E3S Web of Conferences*, EDP Sciences.
- Zhang, Q. (2019). Construction of an Entrepreneurship and Innovation Education Curriculum System in Applied Undergraduate Colleges Based on "Professional Integration" Taking an Applied Undergraduate College as an Example. In *2nd International Conference on Economy, Management and Entrepreneurship (ICOEME 2019)*, Atlantis Press.